

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH DLA POWIATU
AUGUSTOWSKIEGO NA LATA 2017 – 2022**

Spis Treści

1. Wprowadzenie	3
2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem	4
2.1. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami	4
2.2. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej	5
2.3. Wykaz aktów prawnych odnoszących się do polityki społecznej	5
3. Charakterystyka Powiatu Augustowskiego	8
3.1. Położenie geograficzne Powiatu Augustowskiego	8
3.2. Podział administracyjny Powiatu Augustowskiego	9
3.3. Struktura użytków rolnych	10
3.4. Środowisko i zasoby naturalne	11
3.5. Sytuacja demograficzna Powiatu Augustowskiego	14
3.6. Rynek pracy	15
4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego	16
4.1. Pomoc społeczna w Powiecie Augustowskim	16
4.2. Rynek pracy i struktura bezrobocia	26
4.3. Ubóstwo	45
4.4. Opieka nad dzieckiem i rodziną	48
4.5. Przemoc w rodzinie	70
4.6. Niepełnosprawność, problemy osób starszych oraz długotrwale chorych	71
4.7. System opieki zdrowotnej	99
5. Analiza SWOT sytuacji społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego	105
6. Misja, cele strategiczne i operacyjne strategii	114
7. Monitoring i ewaluacja.....	127
8. Podsumowanie	127

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Jest ona długotrwałym programem działań, który ma służyć rozwiązywaniu problemów społecznych oraz określaniu kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji mieszkańców powiatu. Obowiązek opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Na mocy tejże ustawy do zadań własnych powiatu należy (po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami) opracowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, zawierającej diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań, a następnie realizacja opracowanego dokumentu.

W 2006 r. Samorząd Powiatu Augustowskiego przyjął do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2006 - 2016. Wyznaczone przez ten dokument cele i priorytety strategiczne zostały już zrealizowane bądź uległy dezaktualizacji, co stworzyło potrzebę opracowania nowej Strategii, adekwatnej do aktualnej sytuacji prawnej oraz sytuacji socjalno- bytowej lokalnej społeczności.

Opracowana strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, w szczególności zaś z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Wszelkie proponowane i podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających w regionie. Jest dokumentem określającym priorytety w przyszłych działaniach powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocowaniu prawnym konkretnych działań, ma być istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych poczynając od Narodowego Planu Rozwoju aż do strategii gminnych, zachowując w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

Podstawą opracowania niniejszego dokumentu był przegląd istniejącej sytuacji w poszczególnych sferach realizowanej na terenie Powiatu Augustowskiego pomocy społecznej.

- ❖ Bazą opracowania Strategii były ankiety, raporty z badań opinii publicznej mieszkańców powiatu, a także materiały, analizy statystyczne zgromadzone i opracowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, a także inne placówki funkcjonujące na terenie Powiatu Augustowskiego bezpośrednio lub pośrednio związane z pomocą społeczną.

- ❖ W budowaniu strategii wykorzystano: analizę SWOT pozwalającą zidentyfikować słabe i mocne strony aktualnych metod rozwiązywania problemów społecznych, określić okazje i zagrożenia, analizę zasobów oraz jako podstawę budowania celów, technikę tworzenia scenariuszy przyszłości.
- ❖ Praca zespołu polegała na określeniu obszarów życia społeczno – gospodarczego, omówieniu występujących problemów oraz zaprojektowaniu celów strategicznych dla poszczególnych obszarów problemowych.
- ❖ Strategia obejmuje cele strategiczne w ramach głównych obszarów problemowych, cele strategiczne i działania.
- ❖ Praca zespołu opierała się na analizie zakresu dotychczas udzielonej pomocy przez instytucje pomocy społecznej poszczególnym grupom osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Powiatu Augustowskiego
- ❖ Strategia stanowi podstawę do tworzenia bardziej szczegółowych programów, planów działania służących poprawie jakości życia w sferze pomocy społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego.
- ❖ Strategia zaplanowana została do 2022 roku.
- ❖ Strategia jest dokumentem otwartym i powinna być poddawana okresowej weryfikacji oraz niezbędnym modyfikacjom.

Opracowanie niniejszego dokumentu i realizacja zawartych w opracowaniu postanowień daje nadzieję, że następne pokolenia nie będą podopiecznymi pomocy społecznej.

2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem.

2.1. Zgodność z krajowymi i lokalnymi strategiami

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017 – 2022” zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi, wśród których wskazać można:

- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 opublikowaną 20 maja 2011r. w Monitorze Polskim z 2011 r. Nr 36, poz. 423,
- Strategią Rozwoju Kraju 2020 opublikowaną 22 listopada 2012r. w Monitorze Polskim z 2012 r., poz. 882,
- Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 stanowiącą załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19 marca 2013 r.

- Wojewódzką Strategią Polityki Społecznej na lata 2010-2018 opracowaną przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku;
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 z dnia 28 kwietnia 2014r.

Strategia jest zgodna z opracowanymi powiatowymi programami i planami sektorowymi, należą do nich:

- Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 roku przyjęta uchwałą Nr 325/XLIII/2002 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 9 października 2002 roku,
- Program polityki prorodzinnej Powiatu Augustowskiego przyjęty uchwałą Nr 192/XXVII/01 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 29 maja 2001 roku;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Augustowskim na lata 2011 – 2016 przyjęty uchwałą Nr 39/VII/2011 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 30 czerwca 2011 roku,
- Program współpracy Powiatu Augustowskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2015-2018 przyjęty uchwałą Nr 240/XXXVI/2014 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 28 października 2014 roku;
- Powiatowy Program Profilaktyczno-Edukacyjny dla Dzieci i Młodzieży zagrożonych Przemocą w Rodzinie w Powiecie Augustowskim na lata 2013-2018 przyjęty uchwałą Nr 153/XXVIII/13 Rady Powiatu w Augustowie z dnia 28 marca 2013 roku.

2.2. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

Cele zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017 – 2022” zgodne są z polityką społeczną Unii Europejskiej.

2.3. Wykaz aktów prawnych odnoszących się do polityki społecznej

Podstawy prawne regulujące system pomocy społecznej w Polsce zawarte są w następujących aktach prawnych:

- **Ustawa o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.).** Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określa Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej określa: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;

organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

- **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 z późn. zm.)** określa zasady i formy wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w tym zakresie, zasady finansowania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.
- **Ustawa o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 z późn. zm.)** regulująca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast, tak jak dotychczas, szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń, ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują obecne zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).
- **Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.).** Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.
- **Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546 z późn. zm.).** Według ustawy, ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

- **Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.).** Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.
- **Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).** Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.
- **Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn. zm.)** zawiera szereg definicji zjawisk związanych z uzależnieniem od narkotyków. Uzależnienie od środków odurzających lub środków psychotropowych w rozumieniu wspomnianej ustawy to zespół zjawisk psychicznych lub fizycznych wynikających z działania tych środków lub substancji na organizm ludzki charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.
- **Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm.).** Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

- **Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.)**
- **Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 581 z późn. zm.).** Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto, w zakresie systemu pomocy społecznej funkcjonuje także szereg innych aktów prawnych, do których zaliczyć można m.in.:

- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 1993 r. Nr. 17, poz. 78 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1654)
- Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U z 2013 r., poz. 982 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1255)
- Ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemców ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 680 z późn. zm.)
- Ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.)

3. Charakterystyka Powiatu Augustowskiego

3.1. Położenie geograficzne Powiatu Augustowskiego

Powiat Augustowski leży w północno - wschodniej części Polski, w województwie podlaskim. Położony jest na terenie dwóch Parków Narodowych: Wigierskiego i Biebrzańskiego, na skraju Puszczy Augustowskiej, pomiędzy dwoma ciągami jezior

rynnowych, w sąsiedztwie złóż borowin i wód mineralnych. Powiat leży w strefie współpracy transgranicznej Euroregionu Niemen.

3.2. Podział administracyjny Powiatu Augustowskiego

Powiat zajmuje powierzchnię 1.658 km², co stanowi 8,2% powierzchni województwa podlaskiego. Pod względem powierzchni powiat zajmuje trzecie miejsce w województwie po powiecie białostockim i sokólskim

Od wschodu granica powiatu augustowskiego pokrywa się z granicą Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Białorusi. Od zachodu graniczy z powiatem ełckim, leżącym na terenie województwa warmińsko - mazurskiego. Od północy - z powiatem suwalskim /gmina Raczki/ i powiatem sejneńskim /gmina Giby/, natomiast od południa - z powiatami: grajewskim, monieckim i sokólskim – Rysunek 1.

Rysunek 1. Powiat Augustowski na tle województwa podlaskiego

Źródło: www.gminypolskie.pl

W skład powiatu wchodzi: miasto Augustów, miasto i gmina Lipsk oraz gminy: Augustów, Bargłów Kościelny, Nowinka, Płaska i Sztabin. Poszczególne gminy dzielą się na sołectwa. Centrum powiatu stanowi miasto Augustów, będące głównym ośrodkiem administracyjno-społecznym.

Rysunek 2. Powiat Augustowski

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Źródło: www.gminypolskie.pl

3.3. Struktura użytków rolnych

Gleby w Powiecie Augustowskim charakteryzują się średnim potencjałem plonotwórczym. W strukturze bonitacyjnej użytków rolnych dominują grunty klasy III i IV stanowiące 54,2 % ogólnej ich powierzchni. Na terenie powiatu nie występują gleby klasy I i II. Zdecydowanie najslabsze gleby występują w gminie Płaska (tylko 13,5 % użytków rolnych stanowią gleby klasy IV, pozostałe zaś gleby należą do klasy V i VI, czyli są to gleby nadające się do zalesiania). Natomiast najlepsze gleby występują w gminie Bargłów Kościelny, gdzie gleby klasy III i IV zajmują aż 78,8 % oraz w gminie Augustów, gdzie gleby klasy III i IV zajmują 71,4 %.

Istotny wpływ na środowisko mają lasy. W przypadku Powiatu Augustowskiego użytki leśne i zadrzewienia zajmują aż 46,8 % powierzchni powiatu, natomiast użytki rolne 41,6 %, nieużytki 4,1 %, wody 3,9 %, grunty zabudowane 3,6 % i inne 0,1 %.

Formy użytkowania terenu Powiatu Augustowskiego przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Formy użytkowania terenu Powiatu Augustowskiego (w ha)

	Gmina							
	Augustów m.	Augustów gm.	Bargłów Kościelny	Lipsk	Nowinka	Płaska	Sztabin	Razem
Powierzchnia ogółem	8089	26652	18795	18455	20358	37307	36230	165892
Użytki gruntowe								
Grunty orne	1221	9904	9194	7680	3364	2173	6253	39789
Sady	17	174	161	62	16	5	75	510
Łąki	445	4111	3118	3244	1523	1137	7049	20627
Pastwiska	298	1605	1296	675	650	370	3176	8070

	Gmina							
	Augustów m.	Augustów gm.	Bargłów Kościelny	Lipsk	Nowinka	Płaska	Sztabin	Razem
Razem	1981	15794	13769	11661	5553	3685	16553	68996
Użytki leśne i zadrzewienia	2932	8718	2626	4254	12878	30762	15416	77586
Tereny różne	40	14	-	9	5	48	5	121
Nieuzyski	170	771	767	1557	225	653	2748	6891
Wody								
Płynące	1235	392	861	98	1100	958	182	4826
Stojące	772	-	9	-	11	9	-	801
Rowy	37	167	139	91	52	41	247	774
Razem	2044	552	1009	189	1163	1008	429	6401

Źródło: Opracowanie własne według danych Starostwa Powiatowego w Augustowie

3.4. Środowisko i zasoby naturalne¹

Na terenie Powiatu Augustowskiego jest zachowane w stanie naturalnym, o wysokich i unikalnych walorach środowisko przyrodniczo – krajobrazowe. Na walory te składają się: klimat, urozmaicona rzeźba terenu, wody powierzchniowe, bogaty świat zwierzęcy oraz rozbudowana szata roślinna zawierająca rzadkie gatunki roślin.

Powiat położony jest na Równinie Augustowskiej, zaliczanej przez geomorfologów do makroregionu Pojezierza Litewskiego. Tę uroczą okolicę wyrzeźbił przed dwunastoma tysiącami lat lądolód stadiału Leszna zlodowacenia Wisły (zwanego wcześniej bałtyckim). Wody z topniejącego lodowca złobiły rynny, nanosiły duże ilości drobnoziarnistego materiału skalnego, usypując równinę sandrową, przykrywającą utwory z poprzednich faz zlodowacenia. Nieurodzajne ziemie porośla puszcza, która wraz z wodami wpłynęła istotnie na ukształtowanie warunków klimatycznych².

Część obszaru Powiatu Augustowskiego leży w obrębie dwóch parków narodowych. Od północy leży na terenie Wigierskiego Parku Narodowego (Gmina Nowinka), natomiast od południa w obrębie Biebrzańskiego Parku Narodowego (Gminy: Lipsk, Bargłów Kościelny, Sztabin). Na obszarze obu parków, ale również poza nimi występują gatunki roślin i zwierząt podlegające ścisłej ochronie.

Na terenie Powiatu Augustowskiego znajduje się jeden z największych kompleksów leśnych w Polsce - Puszcza Augustowska, której fragmenty należą do Wigierskiego Parku

¹ „Strategia rozwoju powiatu augustowskiego do 2020 roku”

² Przewodnik „Augustów i okolice” Irena Baturowa, Wydawnictwo Hańcza, Suwałki 2001r.

Narodowego. Zajmuje ona powierzchnię 100 tys. ha. Zasluguje ona na szczególną ochronę między innymi ze względu na występowanie wielu rzadkich roślin i zwierząt.

Znaczną powierzchnię Puszczy Augustowskiej /około 65%/ stanowią ubogie siedliska borowe i borów mieszanych. Natomiast około 35 % powierzchni stanowią żyzne siedliska lasu, lasu mieszanego, olsu i olsu jesionowego.

Gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna pospolita. Drugie miejsce zajmuje świerk. Często występują: brzoza, olsza, dąb, jesion i osika. Oprócz tych gatunków w domieszce możemy spotkać: modrzew, grab, klon, wierzbę, lipę drobnolistną. Podszycie stanowią krzewy, m.in.: jarzębina, jałowiec, leszczyna, trzmielina, kruszyna, ale głównie świerk.

Puszczę Augustowską porastają w większości bory - zbiorowiska roślinne z drzewami iglastymi. Zdrowy drzewostan sosnowo - świerkowy stanowi doskonały filtr oczyszczający, a także wzbogaca powietrze w tlen, olejki eteryczne i fitoncydy.

W jeziorach i rzekach rozwija się roślinność wodna - najbardziej w płytkich zbiornikach bogatych w substancje organiczne i mineralne. Brzegi wód porastają zespoły szuwarowe. Największą powierzchnię zajmują zespoły trzciny pospolitej i oczeretu jeziornego.

Na szczególną uwagę zasługują rzadkie gatunki, podlegające ochronie: brzoza niska, wierzba borówkolistna, wawrzynek wilcze łyko, bluszcz pospolity, wełnianeczka alpejska, pióropusznik strusi, widłak, lilia złotogłów, sasanka, zawilec wielkokwiatowy, rosiczka, storczyk, kruszczyk i inne.

Nieodłącznym elementem naturalnego środowiska Puszczy Augustowskiej jest bogaty świat zwierząt. Najczęściej spotykane gatunki ssaków to: łoś, dzik, sarna, jelen, wilk, lis, borsuk, jenot, wydra, norka, kuna, łasica, gronostaj, ryś, a także bóbr europejski, wiewiórka,

smużka, pilchowate, piżmak amerykański, zając szarak, zając bielak. Puszcza Augustowska i tereny do niej przylegające, z licznymi jeziorami i torfowiskami stanowią środowisko sprzyjające występowaniu licznych gatunków ptaków. Kilka gatunków ma tu granicę występowania, np.: krzyżodziób świerkowy, drożdżik, sowa uralska, orlik grubodzioby. Bory i lasy

zamieszkują: bocian czarny, jastrząb, krogulec, myszołów, kruk, orlik, kania ruda, jarząbek, cietrzew, głuszec, sikora, dzięcioł, słowik szary, świstunka zielonawa, sowy, itd. Zbiorniki wodne i szuwary opanowały: łabędź, żuraw, łyska, czapla, kormoran czarny, perkoz zausznik i

inne. Ponadto występują tu: bocian biały, trznadel, szpak, kos, dzierzba, myszołów, makolągwa, sowa, dziwonia, sroka, jaskółka, czajka, derkacz i wiele innych.

Do najczęściej spotykanych gadów zalicza się: żmija zygzakowata, zaskroniec, padalec, jaszczurka żyworódka i zwinka, żółw błotny, do płazów: traszka, ropucha szara, żaba trawna, huczek ziemny.

W augustowskich rzekach i jeziorach występuje wiele gatunków ryb, takich jak: sieja, sielawa, stynka, sandacz, jazgarz, jaź, okoń, leszcz, lin, węgorz, ukleja, szczupak, płoć, karaś, karp, pstrąg potokowy. Niektóre jeziora zostały wzbogacone o amura i tołpygę.

Na obszarze Powiatu Augustowskiego najciekawsze partie środowiska przyrodniczego, zostały wydzielone w formie rezerwatów i pomników przyrody.

Na terenie Powiatu Augustowskiego występują obszary chronionego krajobrazu. Tereny te są wykazane w planach zagospodarowania przestrzennego, jako posiadające ograniczenia co do możliwości ich przeznaczenia i zmiany sposobu użytkowania. Obszar chronionego krajobrazu na terenie powiatu stanowi Dolina Rospudy, Puszcza i Jeziora Augustowskie. Akweny o szczególnych walorach przyrodniczych zostały objęte strefami ciszy. Teren powiatu przecinają rzeki: Netta, Klonownica, Biebrza, Wołkuszanka, Wołkuszek, Niedźwiedzica, Rospuda, Blizna, Święta Rzeczka i Szczeberka, itd. Jeziora i rzeki augustowskie są doskonałymi szlakami wodnymi wykorzystywanymi przez żeglarzy, kajakarzy i wędkarzy oraz regularną żeglugę.

Zasoby naturalne

Obszar Powiatu Augustowskiego nie należy do zasobnych w surowce mineralne. Występujące surowce należą do kopalin pospolitych. Złoża kruszywa naturalnego stanowią piaski i żwiry. Kruszywa występują w kilkunastu miejscowościach na terenie powiatu (Szczebra, Macharce, Kamień, Jagłowo, Krasnoborki, Jesionowo, Lebieżin, Żrobki,

Popowo, Łabędnik, Lipówka, Dreństwo i Kamionka Stara oraz pod Monkiniami), a ich wydobycie odbywa się metodami odkrywkowymi. Są to wyrobiska małe, eksploatowane w głównej mierze na potrzeby lokalne (między innymi do realizacji zadań własnych gmin - remonty i budowa dróg, budownictwo).

Na terenie powiatu występują złoża torfu. Ze względu na kryterium hydrologiczne, rolniczo – gospodarcze oraz położenie na terenach przyleśnych i zalesionych nie stanowią one potencjalnej bazy zasobowej. Ponadto, na Równinie Augustowskiej, występują obfite złoża borowiny o wysokiej jakości balneologicznej, które mają zastosowanie w leczeniu chorób reumatycznych i narządów ruchu. Duże zasoby występują w okolicach Szczebry, Kolnicy i Krasnego.

Jednym z zasobów naturalnych, występujących na terenie Powiatu Augustowskiego jest naturalna woda mineralna. Wydobywa się ją z jednego z najgłębszych ujęć w Polsce (482 m), zlokalizowanego w dzielnicy Augustowa – Lipowiec, w strefie ochronnej Uzdrowiska Augustów. Miejsce to zalicza się do jednego z najczystszych ekologicznie w Europie. Wydobywana woda jest najstarszą wodą tego typu w Polsce. Znaczącym zasobem naturalnym występującym na terenie Powiatu Augustowskiego jest drewno.

3.5. Sytuacja demograficzna Powiatu Augustowskiego

Powiat Augustowski zamieszkuje 59374 mieszkańców (stan na 31.XII.2014r.).

Ludność powiatu augustowskiego według gmin w latach 2012 – 2014 zawiera poniższa tabela:

Tabela 2. Ludność Powiatu Augustowskiego według gmin w latach 2012 – 2014

Nazwa gminy	2012	2013	2014
Augustów miasto	30809	30610	30482
Augustów gmina	6904	6949	6913
Bargłów Kościelny	5800	5736	5700
Lipsk – miasto	2476	2443	2440
Lipsk – obszar wiejski	3013	2976	2967
Nowinka	2972	2957	2977
Płaska	2589	2634	2650
Sztabin	5310	5253	5245
Powiat Augustowski	59873	59558	59374

Tabela 3. Ludność Powiatu Augustowskiego w latach 2012 – 2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2013	2014
Ludność ogółem	osoba	59873	59558	59374
Kobiety	osoba	30558	30405	30321
Mężczyźni	osoba	29314	29153	29053

Liczba kobiet na 100 mężczyzn	osoba	104	104	104
Ludność na 1 km² (gęstość zaludnienia)	osoba	36	36	36
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	osoba	11376	11013	10756
Ludność w wieku produkcyjnym	osoba	37595	37498	37310
Ludność w wieku poprodukcyjnym	osoba	10902	11047	11308
Struktura ludności wg wieku -ogółem	%	100	100	100
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	%	19	18	18
Ludność w wieku produkcyjnym	%	63	63	63
Ludność w wieku poprodukcyjnym	%	18	19	19
Na 1000 ludności:				
Urodzenia żywe	-	582	519	531
Zgony	-	600	661	563
Przyrost naturalny	-	-18	-142	-32
Małżeństwa zawarte w roku	-	311	294	318

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – roczniki statystyczne województwa podlaskiego

3.6. Rynek pracy

Powiat augustowski charakteryzuje się dosyć wysoką stopą bezrobocia, wyższą zarówno od średniej krajowej jak i średniej wojewódzkiej. Widoczny jest spadek bezrobocia z poziomu 20% w 2013 roku do 14,9% w 2016 roku.

Stopę bezrobocia w latach 2012-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4: Stopę bezrobocia w latach 2012-2016.

Lata	Powiat augustowski	Województwo podlaskie	Kraj
2012	19,1	14,6	13,4
2013	20,0	15,1	13,4
2014	17,4	13,1	11,5
2015	15,9	11,6	9,7
2016 do sierpnia	14,9	11,5	9,4

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie.

Głównymi przyczynami bezrobocia w powiecie augustowskim jest m.in. niedostateczne tempo rozwoju gospodarczego, wysokie koszty zatrudnienia czy zjawisko sezonowości, polegające na wzmożonych rejestracjach w pewnych okresach i spadku liczby rejestrujących się bezrobotnych w innych okresach. Miesiące wiosenne są okresami spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Ta sytuacja wynika między innymi z rozpoczynania prac sezonowych w budownictwie, a także początku sezonu turystycznego.

4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego

Diagnoza społeczna sporządzona została na podstawie istniejących i dostępnych materiałów statystycznych i urzędowych:

- sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie w latach 2012-2015;
- Program Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 roku;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016;
- Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Augustowskim na lata 2015-2017;
- dane PUP w Augustowie;
- dane z GUS,
- ankieta przeprowadzona na potrzeby opracowania.

4.1. Pomoc społeczna w Powiecie Augustowskim

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

1. osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
  - a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w

związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 oraz z 2014 r. poz. 463 i 1004), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany - w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- c) mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego przysługuje cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 176 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,

- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie **ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.).

Ustawa o pomocy społecznej podaje zamkniętą listę powodów, dla których każdy człowiek ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Przesłanką podstawową przyznawania pomocy jest spełnianie kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty **634 zł**, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota **514 zł**. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.³

Na terenie Powiatu Augustowskiego pomoc społeczną świadczą samorządowe placówki pomocy społecznej takie jak:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, przy którym działa Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej,

---

³ <https://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/>

- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w: Augustowie, Płaskiej, Bargłowie Kościelnym, Nowince i Sztabinie,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku.

Samorządową jednostką pomocy społecznej jest także **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie**.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 575 z późn. zm.) **do zadań powiatu należy:**

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;

11) prowadzenie rejestru danych, danych o osobach:

- a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

Zgodnie z art. 76 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.) organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 13/2011 z dnia 03 października 2011 roku Starosty

Augustowskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016r., poz. 930) **do zadań własnych powiatu należy:**

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w **art. 159** przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) sporządzanie, zgodnie z **art. 16a** ocena zasobów pomocy społecznej, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Ponadto na terenie Powiatu Augustowskiego działa wiele organizacji pozarządowych, których celem jest pomoc ludziom najbardziej jej potrzebującym. Wymienić należy tu:

- Augustowskie Stowarzyszenie Abstynentów “Klub Tęcza” w Augustowie;
- Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych przy Warsztacie Terapii Zajęciowej w Augustowie;
- Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej w Augustowie;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta “Przebiśnięg” w Lipsku;
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta “Biebrza” w Sztabinie;
- Społeczno – Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym “Edukator” Oddział w Jaminach;
- Stowarzyszenie Augustowscy Bezrobotni;
- Stowarzyszenie “Pomóż sobie” w Lipsku;
- Klub Kobiet po Mastektomii „AMAZONKI”;
- Augustowskie Stowarzyszenie Chorych na Reumatyzm, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ortopedii i Traumatologii;
- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”;
- Augustowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „ASON”;
- Fundacja „Cordis”;
- Polski Związek Niewidomych;
- Społeczna Organizacja Przyjaciół Dzieci „Przystań”;
- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie.

Ponadto na terenie Powiatu Augustowskiego funkcjonują:

- Dom Pomocy Społecznej *dla* Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Studziennicznej dla 50 dzieci oraz Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Augustowie dla 80 dzieci. Placówki te świadczą usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne i medyczno-rehabilitacyjne dla niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży;
- Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza typu rodzinnego, która świadczy usługi w formie całodobowej, zapewniając opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Zielony Parasol” w Augustowie,

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Kuriance prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Augustowie.

Działalność na rzecz dzieci prowadzą:

- Świetlica „Nasza Ostoja”,
- Społeczna Organizacja Przyjaciół Dzieci „Przystań” - Dom Dziennego Pobytu (dla 60 dzieci),
- Katolickie Towarzystwo Służby Dzieciom Hospicjum w Augustowie - Dom Dziennego Pobytu Dzieci - Hospicjum Katolickiego Towarzystwa Służby dzieciom w Augustowie (dla 90 dzieci),
- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze w Augustowie - Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (dla 25 dzieci),
- Fundacja CORDIS w Augustowie- Dom Opieki nad Dzieckiem (dla 30 dzieci),

Pozostałe organizacje pozarządowe świadczące pomoc społeczną na terenie Powiatu Augustowskiego to:

- Polski Związek Kobiet Katolickich (pomoc charytatywna),
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta (inicjowanie programów społecznych),
- Stowarzyszenie Pomocy Oddziałowi Położniczo-Ginekologicznemu GIN-EKOLOGIA (pomoc kobietom w ciąży, matkom i noworodkom),
- Grupa Consonans (grupa wsparcia dla AA),
- Olimpiady Specjalne (organizacja zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych).

Tabela 5. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego.

Lp.	Powody przyznawania pomocy społecznej
1.	Ubóstwo
2.	Bezrobocie
3.	Długotrwała lub ciężka choroba
4.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, rodziny wielodzietne, niepełne
5.	Niepełnosprawność
6.	Alkoholizm

7.	Bezdomność
8.	Ochrona macierzyństwa
9.	Przemoc w rodzinie
10.	Narkomania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego.

Z powyższej tabeli wynika, że ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu augustowskiego.

Ośrodki pomocy społecznej mogą udzielać osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, pomocy w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Pomoc pieniężna przyznawana jest m.in. w następujących formach:

1. zasiłek stały,
2. zasiłek okresowy,
3. zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
4. zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
5. pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki,
6. świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców (...),
7. wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.⁴

4.2. Rynek pracy i struktura bezrobocia.

Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorię jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie szczególnie ważne z punktu widzenia opisów klientów systemu pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu. Utrata pracy była i jest w Polsce bardzo dotkliwa, gdyż ubożenie bezrobotnych dokonuje się gwałtownie, startując z niższego poziomu zamożności niż w krajach bardziej rozwiniętych. Przy braku oszczędności oraz ubezpieczeń od bezrobocia - szczególnie w warunkach bezrobocia strukturalnego - osoby bezrobotne tracące prawo do zasiłku automatycznie stają się klientami systemu pomocy społecznej. Bezrobocie jest bowiem jedną z najczęstszych przyczyn ubiegania się o wsparcie. Brak pracy przyczynia się do wielu innych negatywnych zjawisk, a pomoc osobom bezrobotnym wiąże się często z koniecznością

---

⁴ Źródło: art. 36 ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.)

rozwiązywania innych problemów. Konsekwencją długotrwałego bezrobocia jest pogorszenie się standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie a w skrajnych wypadkach zaniechanie uczestnictwa w życiu społecznym, politycznym i kulturalnym, wreszcie dyskomfort psychiczny i poczucie beznadziejności.

GUS korzysta z definicji, które zostały wprowadzone w życie przez ustawy dotyczące bezrobocia. Pierwszą była ustawa z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu. Występująca w niej definicja bezrobotnego była bardzo obszerna i dzięki temu na początku lat 90-tych wiele osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych. Mogły go otrzymać nawet osoby, które nigdy nie pracowały. Ze względu na nieprawidłowości w działaniu tej ustawy i zbyt dużą liczbę bezrobotnych kolejne ustawy dążyły do zawężenia definicji bezrobotnego.

Według obowiązującej ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, bezrobotnym jest osoba nie zatrudniona i nie wykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nie ucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym według miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy, jeżeli (art. 2.2):

- a) ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- b) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna 65 lat,
- c) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub wychowawczego,
- d) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego, o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe, lub nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- e) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) gospodarstwa stanowiącego dział specjalny produkcji rolnej w rozumieniu przepisów podatkowych, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego

dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych, ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,

- f) nie podjęła pozarolniczej działalności od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ewidencji do dnia wyrejestrowania tej działalności albo nie podlega - na podstawie odrębnych przepisów - obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników lub zaopatrzenia emerytalnego,
- g) jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie,
- h) nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- i) nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia, z zastrzeżeniem lit. d),
- j) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego, stałego wyrównawczego, gwarantowanego zasiłku okresowego lub renty socjalnej.

Według definicji wykorzystywanej w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) bezrobotnym jest osoba, która ma 15 i więcej lat oraz nie wykonywała w czasie tygodnia poprzedzającego badanie, przez co najmniej 1 godzinę pracy przynoszącej dochód lub zarobek, bez względu na to czy była to praca rejestrowana czy „na czarno”.

W ustawie o pomocy społecznej osoby pozostające bez pracy, w szczególności osoby bezrobotne, nie są grupą wyróżnioną, dla której przewidziano jakieś odrębne formy wsparcia. Tak jak wszystkie inne grupy, mogą oczekiwać wsparcia w postaci pracy socjalnej czy poradnictwa specjalistycznego.

Do 2008 r., w którym ops-y i pcpr-y rozpoczęły realizację projektów systemowych, poradnictwo specjalistyczne nie było w praktyce wykorzystywane i praca socjalna z bezrobotnymi ograniczała się w większości wypadków do kierowania ich do urzędów pracy i monitorowania statusu bezrobotnego. Osobę bezrobotną postrzegano jednowymiarowo i zakładano, że jej jednym problemem jest brak pracy, nie biorąc pod uwagę innych uwarunkowań.

Rodzaje bezrobocia

Na rynku pracy może występować kilka rodzajów bezrobocia. Pierwsze dwa bezpośrednio związane są z niedopasowaniami strukturalnymi.⁵

Bezrobocie frykcyjne traktowane jest jako rezultat opóźnień w dostosowaniu struktury podaży i popytu na pracę, które to związane są z niedoskonałym funkcjonowaniem rynku pracy. Powodami tego niedopasowania są ciągle zmiany, w dynamicznie rozwijającej się gospodarce, struktury popytu na pracę (zmiany struktury produkcji) i podaży pracy (odejścia z rynku pracy, napływ siły roboczej na rynek, zmiana preferencji w zakresie miejsc pracy). Prowadzi to do jednoczesnego powstawania bezrobocia i wakatów. Trzeba uruchomić mechanizmy, które pozwolą na dopasowanie do siebie struktury podaży i popytu na pracę. Jednak na zadziałanie tych mechanizmów potrzeba czasu, dlatego ich działanie nie jest widoczne od razu. Drugą barierą jest brak dokładnej informacji o wakatach, co przeszkadza w planowaniu zmian w podaży pracy, dlatego mija pewien okres czasu nim bezrobotni znajdą swoje miejsca pracy.⁶

Bezrobocie strukturalne powstaje na skutek niedopasowań struktury podaży i popytu na siłę roboczą. Staje się to na skutek upadku lub rozwoju pewnych gałęzi przemysłu, spowodowanego postępem technicznym. Ma ono charakter kwalifikacyjny, zawodowy i regionalny. Ten rodzaj bezrobocia jest trudny do zlikwidowania, gdyż ma trwały charakter ze względu na to, iż by nie być jego składnikiem trzeba np. zmienić zawód, miejsce zamieszkania, zdobyć nowe kwalifikacje.

Bezrobocie cykliczne ma podstawy do powstania w momencie zmiany koniunktury. Gdy maleje popyt globalny, a ceny i płace nie przystosowują się do niego, następuje ten moment. Ze względu na silny związek ze stanem gospodarki sposobem na zlikwidowanie tego rodzaju bezrobocia jest poprawienie koniunktury, tzn. przejście od recesji do ekspansji. W czasie takiego postępowania bezrobocie cykliczne będzie malało, aż kompletnie zniknie.⁷

U podwalin bezrobocia sezonowego leży możliwość wykonywania pewnych prac tylko w określonych porach roku. Ludzie, którzy pracują w takich zawodach jak np. obsługa turystyczna, budownictwo, zbieranie owoców, przez część roku są bezrobotni, gdyż nie ma możliwości wykonywania ich pracy. Tłumaczy to, dlaczego pewne grupy ludności osiągają niski poziom dochodów w stosunku rocznym, ale jest też szansą na dodatkowe dochody dla tej części, która nie może np. podjąć pracy ze względu na naukę.

---

⁵ R. Milewski, *Ekonomia – elementarne zagadnienia*, Warszawa 1997, s. 249

⁶ Z. Borowska – Kwasik, *Ekonomia*, pod red. W. Cabana, Łódź 1995, s. 365

⁷ E. Cyron, *Kompendium wiedzy o gospodarce*, Warszawa 1996, s. 84

Na rynku pracy występuje bezrobocie klasyczne związane z tym, że poziom płac w gospodarce jest wysoki i nie równoważy podaży i popytu na pracę. Taki stan może wynikać z rządowych nakazów dla pracodawców dotyczących poziomu płac minimalnych, bądź z działalności związków zawodowych, które bardzo mocno dążą do tego, by wzrost płac był wyższy niż wzrost cen, czym nakręcają mechanizm inflacyjny.

Kolejnym rodzajem bezrobocia jest występujące stale i wszędzie bezrobocie ukryte. Może ono być przemysłowe (zatrudnianie pracowników w niepełnym wymiarze czasu i na stanowiskach nie odpowiadających ich kwalifikacjom, lub nie w pełni je wykorzystujących), lub rolnicze, gdy zbyt duża liczba osób utrzymuje się z jednego gospodarstwa rolnego.

Ze względu na zachowania osób pozostających bez pracy teoretycy wyróżnili dwa kolejne rodzaje bezrobocia. Pierwszym jest bezrobocie dobrowolne, związane z małą atrakcyjnością prac oferowanych na rynku. Wtedy, gdy płaca jest niewiele większa od zasiłku dla bezrobotnych wiele osób wybiera tę drugą możliwość, która pozwala im mieć czas wolny i ewentualnie dorabiać „na czarno”. Ze względu na pobieranie zasiłku nie tracą świadczeń, są dalej ubezpieczeni i mają dostęp do rynku pracy. Nie podejmują oni propozycji prac niskopłatnych, w warunkach szkodliwych, a niekiedy celowo przedłużają czas pobierania zasiłku, gdyż sytuacja finansowa nie zmusza ich do podjęcia pracy. Odwrotną sytuację mają ci, których możemy zaliczyć do kategorii bezrobotnych przymusowych. Chcą oni podjąć pracę przy danym poziomie płacy realnej, ale nie mogą znaleźć zatrudnienia.

Na rynku pracy utrzymuje się też stale bezrobocie naturalne, na które składają się osoby, które przy danym poziomie płac nie są zainteresowane podjęciem pracy, czekają na wzrost płac. Ten rodzaj bezrobocia jest najmniej szkodliwy, gdyż występuje w momencie, gdy rynek pracy jest zrównoważony. Stopa naturalnego bezrobocia odzwierciedla bezrobocie dobrowolne, w skład którego wchodzi bezrobocie frykcyjne i strukturalne.

Stopa bezrobocia w Polsce i w krajach Unii Europejskiej.

Stopa bezrobocia jest wskaźnikiem, który pozwala określić stopień nie zagospodarowania zasobów pracy. Stopa bezrobocia w styczniu 2016 r. wyniosła 10,3 proc. wobec 9,8 proc. w grudniu 2015 r. - podał Główny Urząd Statystyczny. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w końcu stycznia 2016 r. wyniosła 1 mln 647,5 tys. osób i była większa niż przed miesiącem o 84,2 tys. osób, czyli o 5,4 proc. W ujęciu rocznym liczba bezrobotnych spadła o 271,1 tys. osób, czyli o 14,1 proc.

Z danych GUS wynika, że najwyższe bezrobocie utrzymywało się w województwach: warmińsko-mazurskim (17 proc.), zachodniopomorskim (14 proc.), kujawsko-pomorskie (13,9 proc.) i podkarpackim (13,7 proc.). Z kolei najniższe bezrobocie odnotowano w woj. wielkopolskim (6,5 proc.), śląskim (8,5 proc.), mazowieckim (8,7 proc.) oraz małopolskim (8,8 proc.).

GUS poinformował, że w styczniu br. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 223,6 tys. osób, czyli mniej o 3,8 proc. niż przed miesiącem i o 9,6 proc. niż przed rokiem.

Bezrobocie w Unii Europejskiej spadło w styczniu 2016 r. poniżej 9 proc., czyli najniżej od maja 2009 roku - wynika z danych Eurostatu. Polska ze stopą na poziomie 6,9 proc. znajduje się na 12. miejscu spośród 28 państw unijnych. Mimo poprawy wyników według szacunków Eurostatu w całej UE było 21,7 mln osób bez pracy, z czego 16,6 mln w strefie euro. Najwyższy, wynoszący 24,6 proc. poziom bezrobocia był w Grecji (najnowsze dostępne dane pochodzą z listopada 2015 r.); kolejna była Hiszpania, gdzie w styczniu bez pracy było 20,5 proc. osób, oraz Chorwacja z wynikiem 16,4 proc. i Cypr - 15,3 proc. Powyżej 10 proc. znalazły się jeszcze Portugalia (ze stopą bezrobocia wynoszącą 12,2 proc.), Włochy (11,5 proc.), Łotwa (10,4 proc.), Słowacja (10,3 proc.) oraz Francja (10,2 proc.). Po drugiej stronie zestawienia z najniższym bezrobociem w "28" znalazły się Niemcy, gdzie bez pracy było 4,3 proc. osób, a także Czechy (4,5 proc.), Malta i Wielka Brytania (po 5,1 proc.; w przypadku tego drugiego kraju dane pochodzą z listopada). Polska jest na 12 miejscu z bezrobociem na poziomie 6,9 proc. Przed nią są jeszcze: Luksemburg, Dania, Austria, Węgry, Estonia, Holandia i Rumunia.

W porównaniu z danymi sprzed roku stopa bezrobocia w styczniu 2016 r. spadła w 24 krajach członkowskich. W Estonii pozostała bez zmian, natomiast wzrosła na Łotwie (z 9,7 do 10,4 proc.), w Austrii (z 5,5 do 5,9 proc.) oraz Finlandii (z 9,1 do 9,4 proc.).

Największe spadki odnotowano w Hiszpanii (z 23,4 do 20,5 proc.), na Słowacji (z 12,3 proc. do 10,3 proc.), w Irlandii (z 10,1 do 8,6 proc.) oraz Portugalii (z 13,7 do 12,2 proc.). W przypadku Polski spadek wynosi nieco ponad 1 punkt procentowy - z 8,1 do 6,9 proc. Według GUS stopa bezrobocia w Polsce w styczniu tego roku wyniosła 10,3 proc. Rozbieżności w prezentowanych przez Eurostat i GUS danych biorą się z różnych metodologii mierzenia bezrobocia, jakie przyjęły te instytucje. GUS bowiem swoje obliczenia opiera na liczbie osób zarejestrowanych w urzędach pracy w danym miesiącu. Z kolei Eurostat jako osoby bezrobotne

traktuje te, które nie są zatrudnione, ale w ciągu dwóch tygodni mogą podjąć pracę, a w ciągu ostatnich czterech tygodni podejmowały próby jej znalezienia.

Stopa bezrobocia w województwie podlaskim.

Województwo podlaskie należy do regionów o trudnej sytuacji na rynku pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego znacznie przewyższa średnie wartości krajowe (w Podlaskiem 13,1 % w końcu września 2014r. wobec 11,5% w skali Polski), plasując nasz region wśród 6 województw o najwyższej stopie bezrobocia. W ewidencji powiatowych urzędów pracy przebywały w końcu 2014r. 60333 osoby bezrobotne. Na przestrzeni roku poziom bezrobocia zmniejszył się o 7746 osób, tj. o 11,4% natomiast wartość stopy bezrobocia spadła o 1,6 punktu proc. We wrześniu 2016 roku poziom stopy bezrobocia w Powiecie Augustowskim wyniósł 13,7 %.

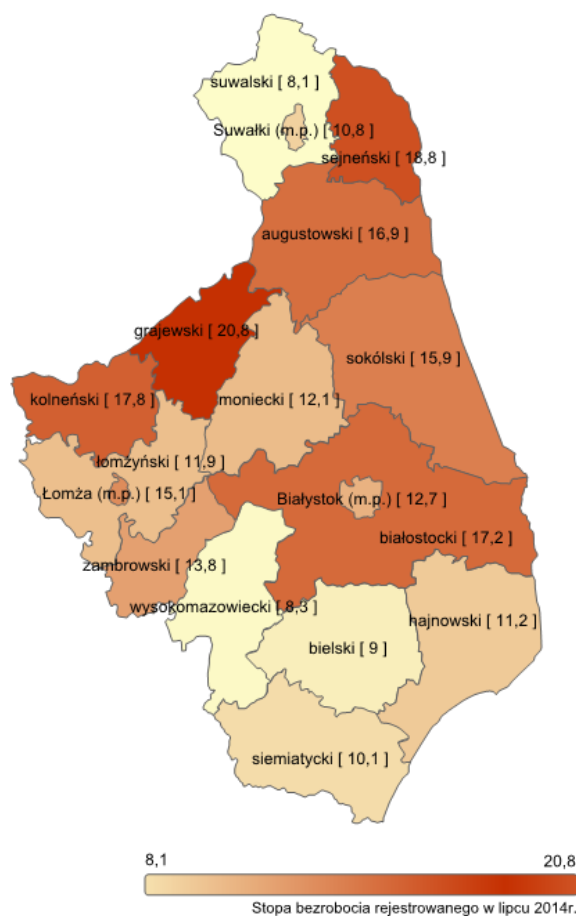
W okresie styczeń - wrzesień 2014 r. odnotowano mniejszy niż w poprzednim roku ruch bezrobotnych. W urzędach pracy zarejestrowano 51713 nowych bezrobotnych (przed rokiem było ich więcej, bo 58750), a wyłączono 62269 bezrobotnych (przed rokiem - 59376. Główne przyczyny odpływu z bezrobocia to: podejmowanie pracy - zatrudnienie podjęło 27281 osób oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy - 14335 osób. Wskaźnik płynności rynku pracy (tj. stosunek liczby osób bezrobotnych podejmujących pracę do liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych w tym samym czasie) ukształtował się w okresie 9 miesięcy 2014r. na poziomie 52,8 %, a więc wyższym niż w analogicznym okresie roku poprzedniego (45,9%).⁸

---

⁸ Diagnoza sytuacji na rynku pracy w woj. podlaskim w zakresie bezrobocia długotrwałego, Regionalny, WUP w Białymstoku, październik 2014

Rys. 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach woj. podlaskiego w lipcu 2014r.

Bezrobocie w województwie podlaskim cechuje się dużym zróżnicowaniem terytorialnym. W skali województwa najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach grajewskim (20,8%), sejneńskim (18,8%) oraz kolneńskim (17,8%). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano na terenie powiatów: suwalskiego (8,1%), wysokomazowieckiego (8,3%) i bielskiego (9%). Widać więc znaczną rozpiętość bezrobocia w kontekście lokalnym.

Tabela 6. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim w 2013r.

WOJEWÓDZTWA /Podregiony/Powiaty VOIVODSHIPS SUBREGIONS POWIATS	2013											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
	w % in %											
POLSKA	14,2	14,4	14,3	14,0	13,6	13,2	13,1	13,0	13,0	13,0	13,2	13,4
WOJ. PODLASKIE	15,6	15,8	15,7	15,3	14,9	14,6	14,6	14,6	14,6	14,5	14,9	15,1
Augustowski	20,6	20,5	20,5	19,7	18,9	18,5	18,2	18,5	18,8	18,8	19,1	20,0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim w 2014r.

MIESIĄC	liczba bezrobotnych zarejestrowanych w końcu miesiąca w POWIECIE AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w powiecie AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w województwie PODLASKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w KRAJU
STYCZEŃ	4412	20,3 20,6	15,7 15,6	14,0 13,9
LUTY	4380	20,1 20,5	15,5	13,9
MARZEC	4196	19,4 19,8	15,1 15,0	13,5
KWIECIEŃ	3909	18,3 18,7	14,5 14,4	13,0
MAJ	3712	17,6 17,9	13,9	12,5
CZERWIEC	3551	16,9 17,3	13,6 13,5	12,0
LIPIEC	3555	16,9 17,3	13,4	11,8
SIERPIEŃ	3568	17,3	13,3	11,7
WRZESIEŃ	3487	17,0	13,1	11,5
PAŹDZIERNIK	3396	16,6	12,8	11,3
LISTOPAD	3493	17,0	12,9	11,4
GRUDZIEŃ	3597	17,1	12,9	11,4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim w 2015r.

MIESIĄC	liczba bezrobotnych zarejestrowanych w końcu miesiąca w POWIECIE AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w powiecie AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w województwie PODLASKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w KRAJU
STYCZEŃ	3790	18,2	13,7	12,0
LUTY	3739	18,0	13,7	12,0
MARZEC	3573	17,3	13,4	11,7
KWIECIEŃ	3400	16,6	13,0	11,2
MAJ	3194	15,7	12,5	10,8
CZERWIEC	3083	15,3	12,1	10,3
LIPIEC	3078	14,9	11,9	10,0
SIERPIEŃ	3062	14,9	11,8	9,9
WRZESIEŃ	3038	14,8	11,6	9,7
PAŹDZIERNIK	3047	14,8	11,5	9,6
LISTOPAD	3142	15,2	11,6	9,6
GRUDZIEŃ	3258	15,7	11,8	9,8

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim w 2016r.

MIESIĄC	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w końcu miesiąca w powiecie AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w powiecie AUGUSTOWSKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w województwie PODLASKIM	Stopa bezrobocia w końcu miesiąca % w KRAJU
STYCZEŃ	3452	16,4	12,4	10,3
LUTY	3396	16,1	12,3	10,3
MARZEC	3237	15,5	12,3	10,3
KWIECIEŃ	3108	14,9	11,5	9,1
MAJ	2993	14,5	11,5	9,1
CZERWIEC	2876	14,0	10,8	8,8
LIPIEC	2901	14,1	10,7	8,6
SIERPIEŃ	2895	14,0	10,7	8,5
WRZESIEŃ	2842	13,7	10,5	8,3

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Bezrobotni w powiecie augustowskim według gmin.

Tabela 10. Bezrobotni w powiecie augustowskim w 2012 r.

2012 rok							
	Miasto/ Gmina	Zrejestrowani bezrobotni					
Lp.	nazwa	razem	z rubryki 1				
			kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	z rubryki 3		
					do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
	0	1	2	3	4	5	6
1	Augustów	2232	963	2053	371	604	1334
2	Augustów	402	172	376	142	59	252
3	Bargłów	371	164	343	105	54	244
4	Lipsk	423	203	403	115	100	279
5	Nowinka	184	70	174	38	42	113
6	Płaska	234	102	218	58	36	142
7	Sztabin	331	143	319	101	54	225
Ogółem		4177	1817	3886	930	949	2589

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Z tabeli nr 10 wynika, iż ogółem zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie augustowskim w 2012 roku było 4177 osób, najwięcej stanowiły osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. 3886 i długotrwale bezrobotni - 2589 osób.

Tabela 11. Bezrobotni w powiecie augustowski w 2013 r.

2013 rok							
	Miasto/ Gmina	Zrejestrowani bezrobotni					
Lp.	nazwa	razem	z rubryki 1				
			kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	z rubryki 3		
					do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
	0	1	2	3	4	5	6
1	Augustów	2206	1000	2023	364	630	1381
2	Augustów	404	177	379	129	66	250
3	Bargłów	356	172	337	94	54	249
4	Lipsk	465	210	448	139	122	317
5	Nowinka	190	72	178	44	45	118
6	Płaska	238	103	228	56	46	166
7	Sztabin	373	163	354	114	61	221
Ogółem		4232	1897	3947	940	1024	2702

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

W tabeli nr 11 możemy zauważyć, że w 2013 roku było więcej o 55 osób zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do roku 2012. Najwięcej osób stanowiła grupa będąca w szczególnej sytuacji na rynku pracy i długotrwale bezrobotnych.

Tabela 12. Bezrobotni w powiecie augustowski w 2014r.

2014 rok							
	Miasto/ Gmina	Zrejestrowani bezrobotni					
Lp.	nazwa	razem	z rubryki 1				
			kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	z rubryki 3		
					do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
	0	1	2	3	4	5	6
1	Augustów	1895	881	1679	237	597	1226
2	Augustów	338	154	304	87	65	226
3	Bargłów	319	153	301	81	55	226
4	Lipsk	381	184	362	107	98	284

5	Nowinka	161	58	143	24	41	115
6	Płaska	212	95	192	39	46	151
7	Sztabin	291	131	272	76	52	197
Ogółem		3597	1656	3252	651	954	2425

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Tabela 13. Bezrobotni w powiecie augustowskim w 2015r.

2015 rok								
	Miasto/ Gmina	Zrejestrowani bezrobotni						
Lp.	nazwa	razem	z rubryki 1					
			kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	z rubryki 3			
					do 25 roku życia	do 30 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
0		1	2	3	4	5	6	7
1	Augustów	1644	723	1454	186	391	563	1050
2	Augustów	333	145	296	88	148	63	198
3	Bargłów	298	134	279	69	114	61	221
4	Lipsk	346	156	319	74	130	106	231
5	Nowinka	150	57	138	21	40	40	109
6	Płaska	218	96	194	39	80	48	144
7	Sztabin	269	125	250	64	115	58	182
Ogółem		3258	1436	2930	541	1018	939	2135

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Na podstawie tabeli nr 12 i oraz tabeli nr 13 w latach 2014-2015 możemy zauważyć spadek liczby osób zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie augustowskim, gdyż w 2014 roku ogółem było 3597 osób a w 2015 roku 3258 osób. W stosunku do 2012 roku to zmniejszyła się liczba o 919 osób.

Zarejestrowani bezrobotni wg poziomu wykształcenia w powiecie augustowskim

Znaczące różnice w poziomie bezrobocia widoczne są także w stosunku do ukończonego poziomu wykształcenia. Dostępne dane statystyczne potwierdzają, iż grupą najbardziej zagrożoną bezrobociem są osoby na najniższym poziomie wykształcenia.

Tabela 14. Zarejestrowani bezrobotni wg poziomu wykształcenia w powiecie augustowskim w latach 2012-2014.

Wykształcenie	2012		2013		2014	
	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet	ogółem	w tym kobiet
Wyższe	392	266	443	307	373	268
Policealne i średnie zawodowe	935	484	981	522	804	448
Średnie ogólnokształcące	476	263	488	269	399	214
Zasadnicze zawodowe	1240	420	1217	425	1056	387
Gimnazjum i poniżej	1134	384	1103	374	965	339
Razem	4177	1817	4232	1897	3597	1656

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie w 2012 roku zrealizował dwa programy specjalne:

1. „Aktywni przed trzydziestką”,
2. „Zielona gospodarka szansą na pracę”.

Celem obu programów jest aktywizacja zawodowa i wzrost zdolności zatrudnieniowych lub podjęcie własnej działalności gospodarczej osób bezrobotnych z tym, iż w pierwszym programie dotyczy to bezrobotnych w wieku do 30 roku życia a w drugim programie bezrobotnych powyżej 50 roku życia, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie.

Realizacja programów przyczyni się do ograniczenia bezrobocia wśród obu grup bezrobotnych. Określając zakres i formy pomocy w ramach programów specjalnych zaplanowano działania łączące usługi i instrumenty rynku pracy ze specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie. Wspierając zastosowane w programie usługi doradców zawodowych w formie utworzenia każdemu uczestnikowi IPD i przeprowadzenie przez doradców zawodowych i lidera klubu pracy zajęć aktywizacyjnych oraz instrumentu rynku pracy, do każdego uczestnika programu specjalnego zostaną skierowane elementy specyficzne.

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie przy realizacji programów specjalnych współpracować będzie z Powiatowym Urzędem Pracy w Suwałkach oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Sejnach tworząc wspólny program pod nazwą „Aktywni przed trzydziestką” i „Zielona gospodarka szansa na pracę”. Każdy z w/w Urzędów zaprojektował odrębne programy specjalne, które tworzą logiczną całość.

Czas realizacji projektów określono od 31 maja 2012 r. do 28 lutego 2013 r. przy czym harmonogram wydatkowania określony jest od 31 maja 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. Do 28 lutego 2013 r. potrzebny jest okres na monitoring zatrudnienia po zakończeniu poszczególnych form wsparcia. Efektywność w programie „Aktywni przed trzydziestką” została określona na poziomie 100 %, natomiast w programie „Zielona gospodarka szansą na pracę” na poziomie 90 %.

Na dzień 12 lipca 2012r. w ramach programu „Zielona gospodarka szansą na pracę” skierowano 18 osób na roboty publiczne, trwające pięć miesięcy, w szczególności w zielonych gałęziach gospodarki. Wszystkie roboty publiczne rozpoczęły się z dniem 27 czerwca 2012 r. Ilość i miejsce organizacji robót publicznych zgodne z założeniami projektowymi. Do dnia dzisiejszego skierowano na staż 20 osób trwający pięć i pół miesiąca. Staże rozpoczęły się z dniem 15.06.2012 r. tj. zgodnie z założeniami projektu. Do dnia dzisiejszego wypłacono 19 jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej w kwocie 329 500,00 zł. Do zrealizowania założeń projektowych w ramach tego zadania pozostała wypłata 3 jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Wnioski bezrobotnych są zaopiniowane i ciągu tygodnia powinna zakończyć się realizacja tego zadania. Realizacja obu programów specjalnych jest zgodna z harmonogramem.

Obecnie Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie realizuje w ramach regionalnego programu operacyjnego województwa podlaskiego na lata 2014-2020 projekt współfinansowany z europejskiego funduszu społecznego:

Zwiększenie zdolności zatrudnieniowej osób pozostających bez pracy w Powiecie Augustowskim (II) działanie 2.1. - okres realizacji projektu 01.01.2016 r. - 31.12.2016 r.

Cel główny– zwiększenie zdolności do zatrudnienia osób od 30 roku życia pozostających bez pracy.

Grupa docelowa - 88 osób bezrobotnych z ustalonym I lub II profilem pomocy, w wieku od 30 roku życia, należące co najmniej do jednej z poniższych grup:

- osoby powyżej 50 roku życia – 22 osoby;
- kobiety;

- osoby z niepełnosprawnością – 3 osoby;
- osoby długotrwale bezrobotne – 44 osoby pozostające bez zatrudnienia nieprzerwalnie ponad 12 miesięcy;
- osoby o niskich kwalifikacjach – 43 osoby, tj. osoby z wykształceniem – podstawowym, gimnazjalnym, zasadniczym zawodowym lub każdym średnim.

Działania przewidziane w projekcie:

- Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe (w tym IPD) – dla 88 osób;
- Staże zawodowe - dla 54 osób;
- Doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy dla 10 osób;
- Przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej dla 15 osób;
- Szkolenia - 9 osób.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie realizowany jest również **program operacyjny „Wiedza edukacja rozwój 2014-2020” projekt współfinansowany z europejskiego funduszu społecznego pn. "Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w Powiecie Augustowskim"**.

Ww. Projekt współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego i realizowany w ramach Osi Priorytetowej I – osoby młode na rynku pracy Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)

Cel szczegółowy – zwiększenie możliwości zatrudnieniowej osób młodych do 30 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. Młodzież NEET)

Grupa docelowa - 186 osób bezrobotnych z ustalonym I lub II profilem pomocy, w wieku 18-29 lat (tj. osoby, które ukończyły 18 rok życia, a nie ukończyły jeszcze 30 roku życia) i są osobami z kategorii NEET (tj. nie pracuje, nie uczy się w systemie dziennym i nie szkoli się/nie szkoliła się w momencie przystąpienia do projektu i 4 tygodnie przed przystąpieniem do projektu).

Działania przewidziane w projekcie:

- Pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe (w tym IPD) - 186 osób;
- Staże zawodowe - do 6 miesięcy dla 122 osób ;
- Dotacje – 28 osób;
- Szkolenia – 36 osób.

Okres rekrutacji do projektu: 01.01.2016 r. – 31.12.2016 r.

Projekt kierowany jest w szczególności do 3 grup (tzw. grup docelowych):

- Osób „długotrwale bezrobotnych” – tj. w wieku do 25 roku życia pozostające bez zatrudnienia powyżej 6 miesięcy i w wieku powyżej 25 roku życia pozostający bez zatrudnienia nieprzerwanie dłużej niż 12 miesięcy;
- Osób o niskich kwalifikacjach (z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym, zasadniczym zawodowym i każdym średnim);
- Osób niepełnosprawnych.

Finansowe formy wsparcia dla bezrobotnych i poszukujących pracy

- Wysokość świadczeń pieniężnych
- Zasiłek dla bezrobotnych
  - Prawo do zasiłku
  - Okres pobierania zasiłku
- Ubezpieczenie zdrowotne
- Dodatek aktywizacyjny
- Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej
- Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7 lub osobą zależną
- Zwrot kosztów przejazdu
- Zwrot kosztów zakwaterowania,
- Stypendium z tytułu podjęcia nauki,
- Stypendium z tytułu dofinansowania do studiów podyplomowych
- Świadczenia przysługujące rolnikom zwalnianym z pracy
- Zasady i terminarz wypłacania świadczeń
- Inne finansowe formy wsparcia
- Dodatkowe instrumenty adresowane do bezrobotnych do 30 roku życia
  - Bon szkoleniowy
  - Bon stażowy
  - Bon zatrudnieniowy
  - Bon na zasiedlenie

Formy aktywizacji bezrobotnych i poszukujących pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Augustowie:

- Pośrednictwo pracy krajowe
- Pośrednictwo pracy z obszaru UE i EOG (EURES, w tym usługi transgraniczne)
- Poradnictwo zawodowe
- Szkolenia i inne formy podnoszenia kwalifikacji

- Szkolenia
- Studia podyplomowe
- Pozostałe formy podnoszenia kwalifikacji
- Przygotowanie zawodowe dorosłych
- Staże
- Prace interwencyjne
- Roboty publiczne
- Usługi dla niepełnosprawnych poszukujących pracy
- Prace społecznie użyteczne.

Centrum Aktywizacji Zawodowej w ramach Powiatowego Urzędu Pracy w Augustowie

Centrum Aktywizacji Zawodowej jest wyspecjalizowaną komórką organizacyjną w ramach PUP Augustów realizującą zadania w zakresie usług i instrumentów rynku pracy. Wyodrębnienie CAZ w strukturze każdego powiatowego urzędu pracy zostało wprowadzone nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 2008 roku. Głównym zadaniem CAZ jest wzmocnienie priorytetu działań aktywizujących nad działaniami pasywnymi, koncentracja na potrzebach trudniejszego klienta oraz zmiana wizerunku służb zatrudnienia.

Tworzenie CAZ zgodnie z ustawą odbyło się w dwóch płaszczyznach:

- poprzez wyodrębnienie formalne w strukturze PUP Augustów, oraz
- poprzez wydzielenie i odpowiednie oznakowanie kolorystyczne powierzchni CAZ.

Proces wyodrębnienia Centrum rozpoczął w się na początku 2010 roku i był częściowo sfinansowany ze środków rezerwy dysponenta Funduszu Pracy czyli Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Pomieszczenia oraz stanowiska pracy przeznaczone na CAZ zajmują ok. 65 % powierzchni ogólnej budynku naszego urzędu i można je rozpoznać poprzez wyraźne oznaczenie napisem "Centrum Aktywizacji Zawodowej" jak również zastosowaną kolorystyką oznaczeń. Zarówno stanowiska pracy jak i pokoje oznaczone są pomarańczową barwą wyraźnie kontrastującą z zielonym kolorem pozostałych pomieszczeń urzędu.

Również opisy tychże stanowisk na tablicach informacyjnych urzędu (głównej na holu urzędu i piętrowej na schodach na I piętro) jest w tym samym kolorze pomarańczowym. Częścią CAZ augustowskiego urzędu pracy jest także pomieszczenie mieszczące się w

budynku Powiatowego Zarządu Dróg w Augustowie przy ulicy Wojska Polskiego 54 na niskim parterze. Znajduje się tam sala pełniąca dwie role:

- Klubu Pracy czyli miejsca szkoleń z zakresu nauki aktywnego poszukiwania zatrudnienia, oraz
- Sali Pośrednictwa i Poradnictwa Grupowego (poradnictwo i informacja zawodowa grupowa oraz giełdy pracy).

W skład CAZ w naszym urzędzie pracy wchodzi następujące stanowiska:

1. Wieloosobowe stanowisko d/s Pośrednictwa pracy,
2. Wieloosobowe stanowisko d/s Instrumentów Rynku Pracy,
3. Wieloosobowe stanowisko d/s Rozwoju Zawodowego,
4. Wieloosobowe stanowisko d/s Poradnictwa Zawodowego i Klubu Pracy.

Łącznie na ww. stanowiskach zatrudnionych jest 12 osób.

Działania na rzecz osób bezrobotnych realizowane są przez Powiat Augustowski w oparciu o Ustawę o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z dnia 14 grudnia 1994 r.

Na terenie Powiatu Augustowskiego, pomoc bezrobotnym i ich rodzinom świadczona jest przede wszystkim przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie**. Pracownicy MOPS analizują sytuację każdego bezrobotnego, następnie ustalają strategię postępowania, przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych, pomoc rzeczową. Kiedy osoba bezrobotna odczuwa potrzebę rozmowy z psychologiem lub innym specjalistą, Ośrodek takiej pomocy udziela. Do zadań MOPS w Augustowie w kwestii pomocy bezrobotnym z terenu powiatu należy prowadzenie współpracy z Powiatowym Urzędem pracy w Augustowie oraz innym instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych. Uczestniczy, wspólnie z Urzędem Pracy, w programach w zakresie aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej.

Podobne działania prowadzą także, w miarę swoich możliwości finansowych i administracyjnych:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bargłowie Kościelnym;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Płaskiej;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztabinie.

Poniższe tabele ukazują rozmiar przyznanej przez MOPS w Augustowie, M-GOPS w Lipsku oraz GOPS: w Augustowie, Nowince, Płaskiej, Sztabinie pomocy osobom bezrobotnym na terenie Powiatu Augustowskiego w latach 2012-2015.

Tabela 15. Przyznanie pomocy ze względu na bezrobocie w gminie miejskiej Augustów w latach 2012-2015.

Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
2012 r.	
692	17172
2013 r.	
719	1882
2014 r.	
776	2136
2015 r.	
728	2046

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie

Tabela 16. Zasiłki okresowe przyznawane w latach 2012-2015 przez M-GOPS Lipsk, MOPS Augustów oraz GOPS w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Płaskiej z powodu bezrobocia.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Płaska	Gmina Nowinka	Miasto Augustów	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2012	57	53	35	600	96	50
	2013	50	56	36	632	103	60
	2014	46	59	35	619	107	70
	2015	44	62	7	560	84	63
Liczba świadczeń	2012	259	213	196	3353	683	310
	2013	243	255	181	3497	644	325
	2014	223	344	271	3655	657	368
	2015	201	355	200	3277	558	343
Kwota świadczeń w zł	2012	113 049	71 527	71 121	1 102 772	257 677	140 908
	2013	128 295	117 493	90 788	1 392 975	285 064	169 490
	2014	123 349	127 536	115 693	1 320 111	269 530	191 983
	2015	103 697	144 692	80 271	1 158 566	237 249	172 424
Liczba rodzin	2012	57	53	33	600	93	50
	2013	50	56	35	632	97	60
	2014	46	59	47	619	101	66
	2015	44	62	44	560	82	61
Liczba osób w rodzinach	2012	329	157	96	1 583	286	222
	2013	353	166	109	1 708	271	348
	2014	285	159	142	1 594	288	259
	2015	265	170	124	1 347	229	223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu augustowskiego.

Tabela 17. Pomoc przyznana w latach 2012-2015 przez M-GOPS Lipsk, MOPS Augustów oraz GOPS w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Plaskiej z powodu bezrobocia.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Plaska	Gmina Nowinka	Miasto Augustów	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2012	57	53	45	brak danych	133	67
	2013	50	56	49	brak danych	142	78
	2014	46	59	48	brak danych	143	86
	2015	44	62	15	brak danych	129	81
Liczba świadczeń	2012	259	213	300	brak danych	694	412
	2013	243	255	275	brak danych	661	460
	2014	223	344	372	brak danych	667	507
	2015	201	355	257	brak danych	571	485
Kwota świadczeń w zł	2012	113 049	71 527	89 905	brak danych	259 125	145 100
	2013	128 295	117 493	107 544	brak danych	289 384	151 060
	2014	123 349	127 536	138 723	brak danych	271 880	164 120
	2015	103 697	144 692	99 047	brak danych	240 656	159 117
Liczba rodzin	2012	57	53	40	728	130	67
	2013	50	56	43	777	138	78
	2014	46	59	55	719	137	86
	2015	44	62	51	692	127	81
Liczba osób w rodzinach	2012	329	157	118	2046	411	304
	2013	353	166	126	2139	411	356
	2014	285	159	162	1882	413	395
	2015	265	170	145	1712	378	374

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu augustowskiego.

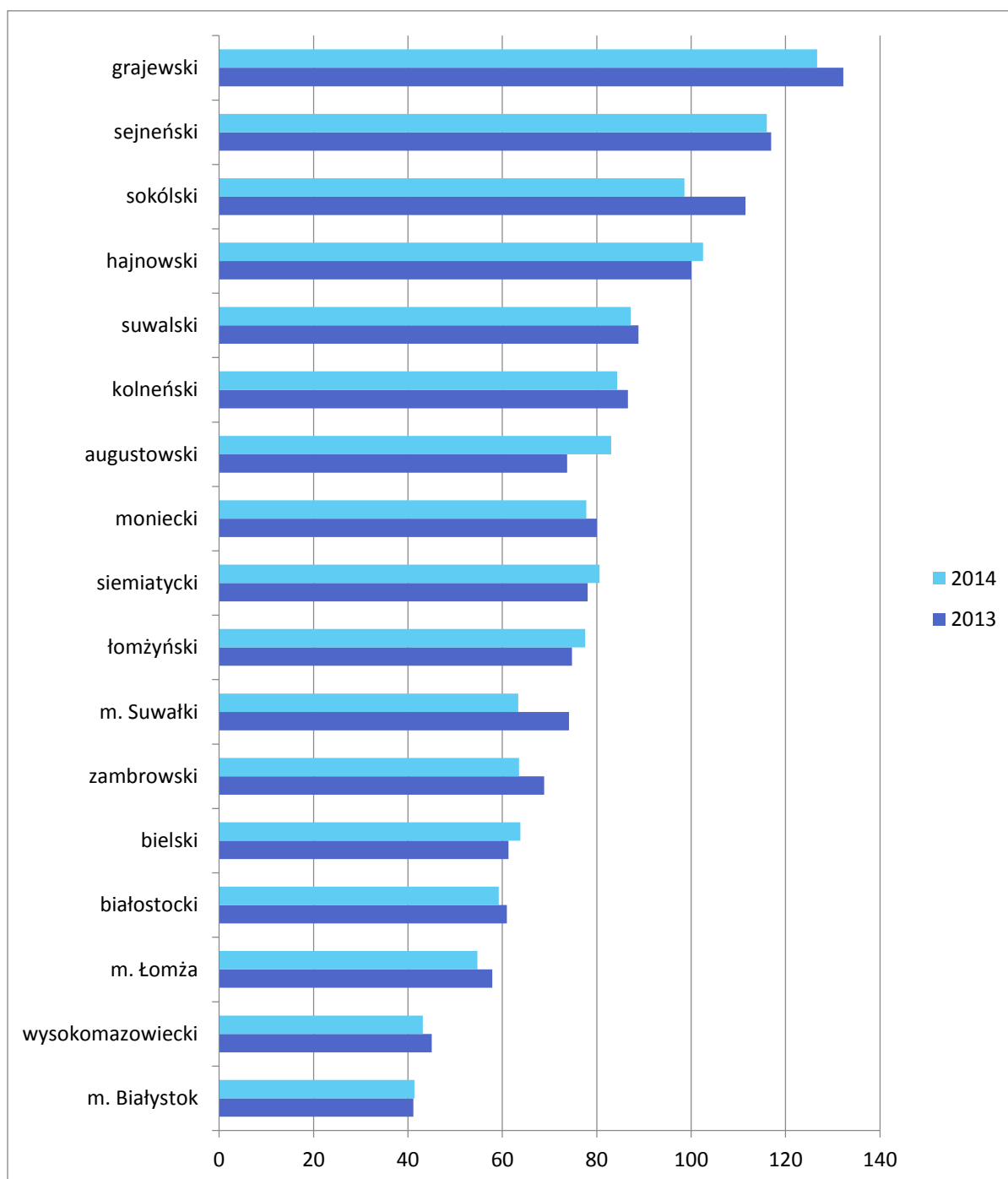
4.3. Ubóstwo

Ubóstwo to jeden z największych problemów społecznych. Ubóstwo powoduje wiele niekorzystnych zjawisk, takich jak degradacja biologiczna i społeczna ubogich oraz ich rodzin, jak również rodzi zachowania patologiczne, tj. alkoholizm, narkomanię czy przestępczość. Ubóstwo i wykluczenie społeczne to groźne zjawiska, które stają się udziałem coraz większej liczby Polaków. Ubóstwo ma wiele znaczeń, jest pojęciem ekonomicznym, jak również socjologicznym. Określając w sposób najprostszy - dotyczy sytuacji, w której brakuje środków materialnych na zaspokojenie podstawowych potrzeb jednostki (żywności, mieszkania, odzieży). Wykluczenia społecznego nie należy utożsamiać z ubóstwem, które raczej może być przyczyną lub skutkiem tego zjawiska. Osoby ubogie zazwyczaj są wykluczane z życia społecznego. Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim te osoby, które zostały wyparte z rynku pracy na skutek bezrobocia. Skala zagrożenia potęgowana jest w sytuacji rodzin niepełnych, w tym kobiet samotnie wychowujących dzieci, rodzin wielodzietnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych. W ujęciu

przestrzennym w najtrudniejszej sytuacji znajdują się te grupy społeczne, które żyją w województwach o szczególnie trudnej sytuacji zatrudnieniowej, do których zalicza się również województwo podlaskie.

Wykres 1. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w województwie podlaskim na 1000 mieszkańców w latach 2013-2014.

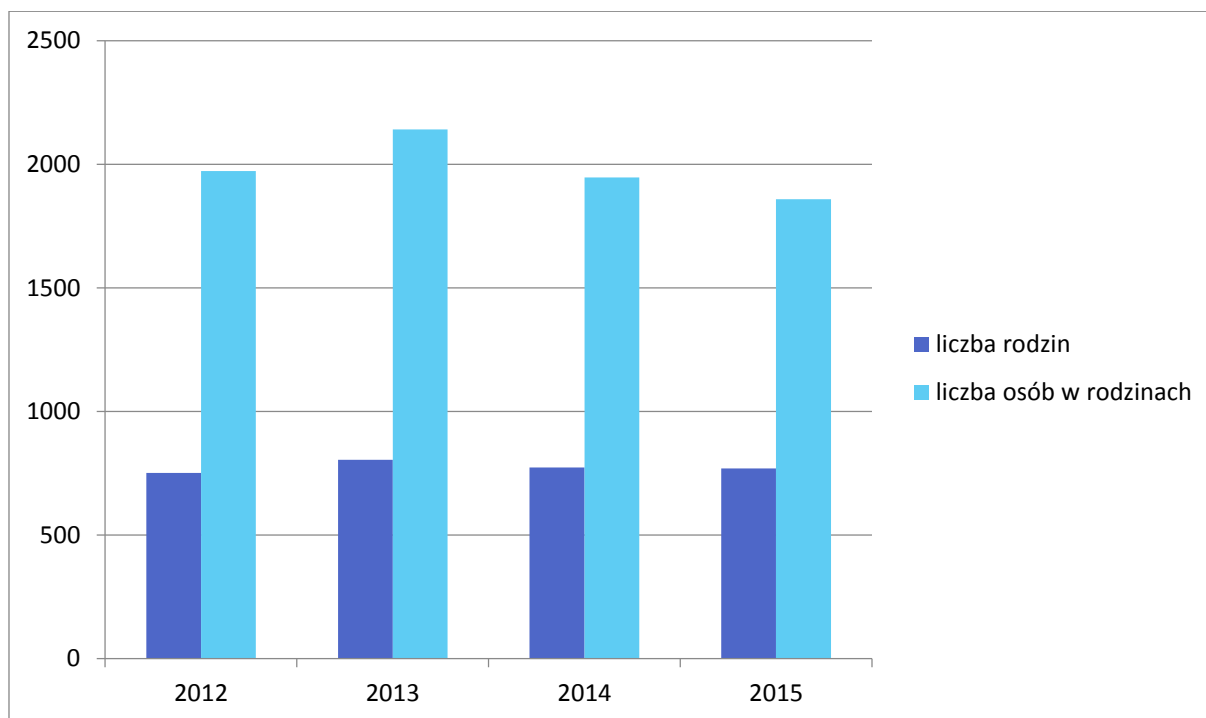

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki społecznej w Białymstoku.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin i osób, dla których jedną z przyczyn przyznania pomocy mieszkańcom Miasta Augustów było ubóstwo w latach 2012-2015.

Wykres 2. Liczba rodzin i osób, dla których jedną z przyczyn przyznania pomocy mieszkańcom Miasta Augustów było ubóstwo w latach 2012-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS Augustów.

Tabela 18. Ubóstwo jako powód przyznania w latach 2012-2015 pomocy przez MGOPS Lipsk oraz GOPS w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Płaskiej.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Płaska	Gmina Nowinka	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba rodzin ogółem	2012	98	209	47	301	101
	2013	106	190	51	284	123
	2014	108	122	63	258	136
	2015	106	136	58	267	140
Liczba osób w rodzinach	2012	399	678	143	1119	417
	2013	449	618	155	1008	529
	2014	423	342	189	878	551
	2015	388	391	161	884	572

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu augustowskiego.

Poniższa tabela przedstawia rozmiar pomocy świadczonej przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu gmin wiejskich Powiatu Augustowskiego w zakresie posiłku dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole w latach 2012-2015.

Tabela 19. Pomoc świadczona w zakresie posiłku dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole w latach 2012-2015.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Płaska	Gmina Nowinka	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją	2012	158	166	71	461	67
	2013	148	158	78	367	104
	2014	139	142	84	290	66
	2015	141	140	92	284	117
Liczba świadczeń	2012	21 967	29 052	502	68 003	6641
	2013	19 874	27 100	570	52 211	12182
	2014	18 884	27 121	550	41 870	6561
	2015	15 874	24 917	762	38 920	12034
Kwota świadczeń w zł	2012	130 618	89 086	52 832	290 649	34 704
	2013	97 076	87 960	56 072	232 922	66 663
	2014	102 771	83 847	51 595	216 914	41634
	2015	83 938	80 506	65 057	183 503	78 162
Liczba rodzin	2012	69	97	34	221	31
	2013	76	93	43	197	56
	2014	75	86	38	156	35
	2015	80	81	43	166	61
Liczba osób w rodzinach	2012	419	431	174	990	202
	2013	428	402	205	885	311
	2014	399	348	202	696	189
	2015	393	336	227	704	332

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ośrodków pomocy społecznej z terenu gminy wiejskich Powiatu Augustowskiego.

Sytuacja rodzin dotkniętych ubóstwem i narażonych niesie zagrożenie dla wielu podstawowych funkcji rodziny oraz powoduje głęboką dysfunkcjonalność wielu rodzin. Ograniczenie ubóstwa powinno być zatem jednym z podstawowych zadań polityki społecznej.

4.4. Opieka nad dzieckiem i rodziną.

... Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub w przypadku, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa: tego rodzaju opieka może obejmować, między innymi umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję...

(Konwencja o Prawach Dziecka)

Dziecko ma zagwarantowane prawo do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności, jeżeli jest to zgodne z dobrem dziecka, wychowania poza rodziną. Piecza zastępcza jest sprawowana w sytuacji niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodzinę. Formy pieczy zastępczej stanowią wsparcie dla rodzin biologicznych, które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej, niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.), w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat. System pieczy zastępczej to: zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

System pieczy zastępczej uwzględnia trzy poziomy oddziaływania: Gmina, Powiat, Samorząd Województwa.

Zgodnie z ustawą, gmina zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej, jest ona realizowana przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Stworzone zostało stanowisko asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną. Jest on kierowany wyłącznie do rodzin, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego, jego czas pracy jest elastyczny, nienormowany i dostosowany przede wszystkim do rytmu życia rodziny. Asystent ponosi indywidualną odpowiedzialność za wyniki pracy z konkretną rodziną.

Ponadto, dzieciom zapewnia się pobyt w placówkach wsparcia dziennego (np. świetlicach, klubach środowiskowych, ogniskach wychowawczych), które organizują dzieciom czas wolny i pomagają w nauce, przy stałej współpracy z rodzicami. Praca z rodziną jest prowadzona m.in. w formie poradnictwa, mediacji, terapii rodzinnej, treningu umiejętności wychowawczych i terapeutycznych dla rodziców.

Za organizację pieczy zastępczej odpowiada powiat, a na podstawie art. 76 ust. 1 cyt. wyżej ustawy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Augustowskim wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

Do zadań powiatu (własnych i zleconych) należą w szczególności:

- a) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- b) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- c) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- d) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- e) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia rodzinnego o zasięgu ponadgminnym,
- f) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- g) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
- h) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- i) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
- j) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych,
- k) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- l) finansowanie:
  - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

- pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- m) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- n) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej,
- o) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- p) finansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w pieczy zastępczej.

Rodzinna Piecza Zastępcza w Powiecie Augustowskim

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:

- spokrewniona (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- niezawodowa (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

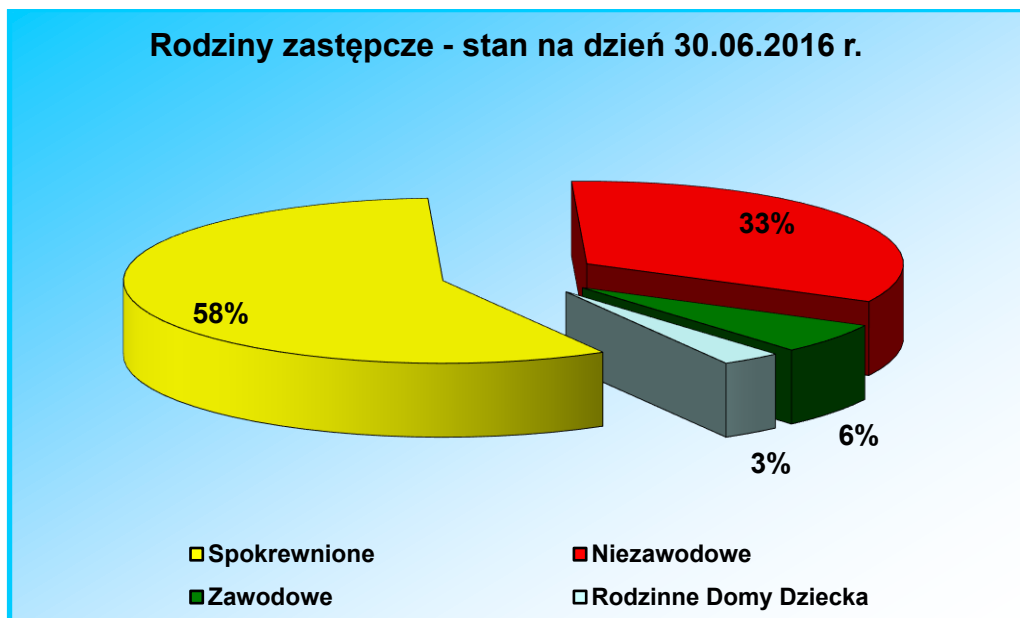
2. rodzinny dom dziecka;

3. rodziny pomocowe (sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą).

W Powiecie Augustowskim (na dzień 30 czerwca 2016 roku) funkcjonowało 66 rodzin zastępczych, w tym 38 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, 22 rodziny zastępcze niezawodowe, 4 rodziny zastępcze zawodowe oraz 2 rodzinne domy dziecka.

Rys. 3. Typy rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Augustowskim (stan na dzień 30.06.2016r.).

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie w I półroczu 2016 roku.

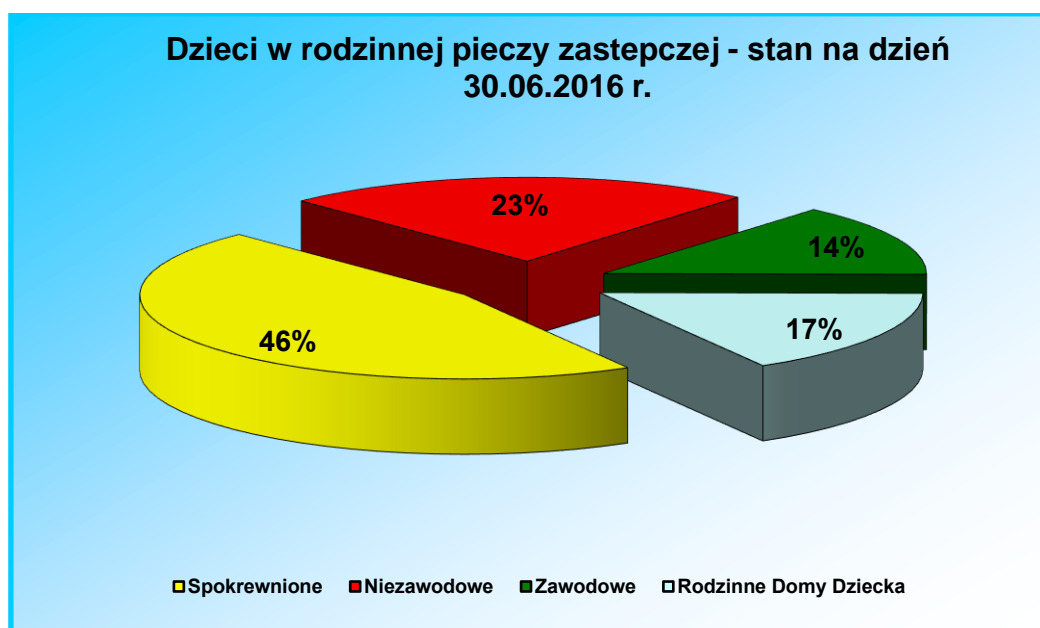
Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem stanowią zdecydowaną większość wśród rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Augustowskim jest ich 58 %, rodziny zastępcze niezawodowe stanowią 33 %, zawodowe rodziny zastępcze stanowią 6%, i 3% rodzinne domy dziecka.

Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w Powiecie Augustowskim.

W spokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych przebywało (na dzień 30.06.2016 r.) 53 dzieci, w rodzinach zastępczych niezawodowych 27 dzieci, w rodzinach zastępczych zawodowych 16 dzieci, a w rodzinnych domach dziecka 19 dzieci.

Rys. 4: Liczba dzieci w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Augustowskim (stan na 30 czerwca 2016 r.).

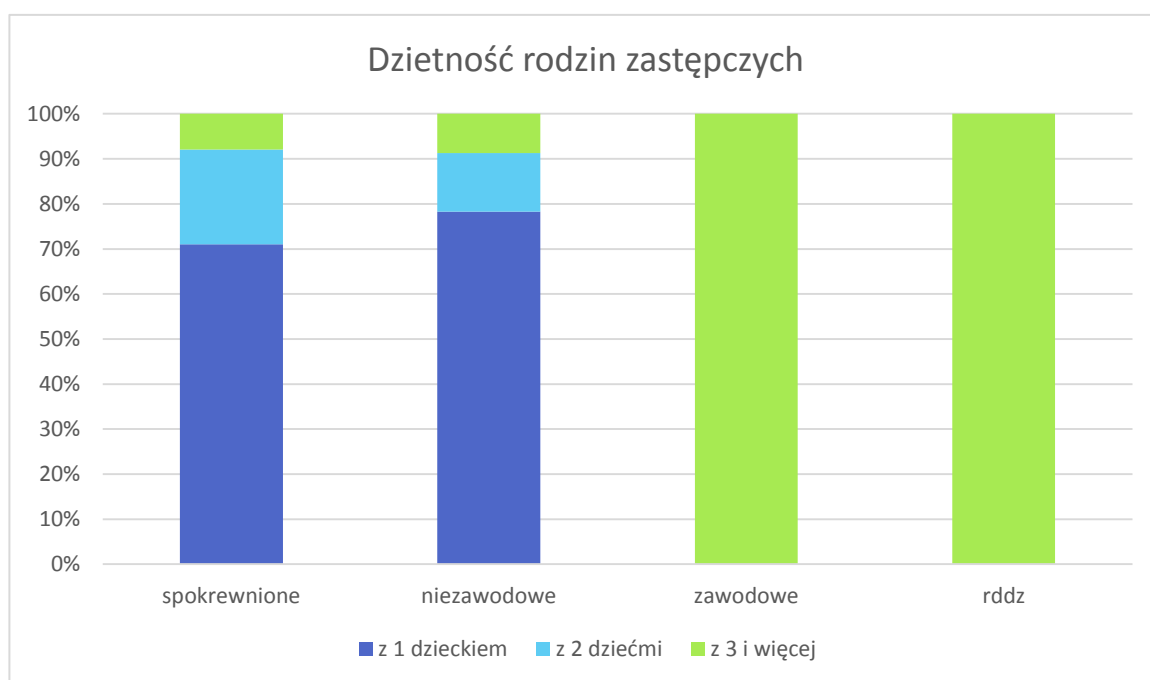

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie za I półrocze 2016 roku.

Wszystkie dzieci przebywające w rodzinach zastępczych funkcjonujących w Powiecie Augustowskim umieszczone są na podstawie postanowienia sądu.

Liczba dzieci w poszczególnych rodzinach zastępczych uzależniona jest od typu rodziny: wśród rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych dominują rodziny wychowujące jedno lub dwoje dzieci. Rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka z założenia są wielodzietne.

Rys. 5. Dzietność rodzin zastępczych w Powiecie Augustowskim (stan na 31 grudnia 2015 r.).

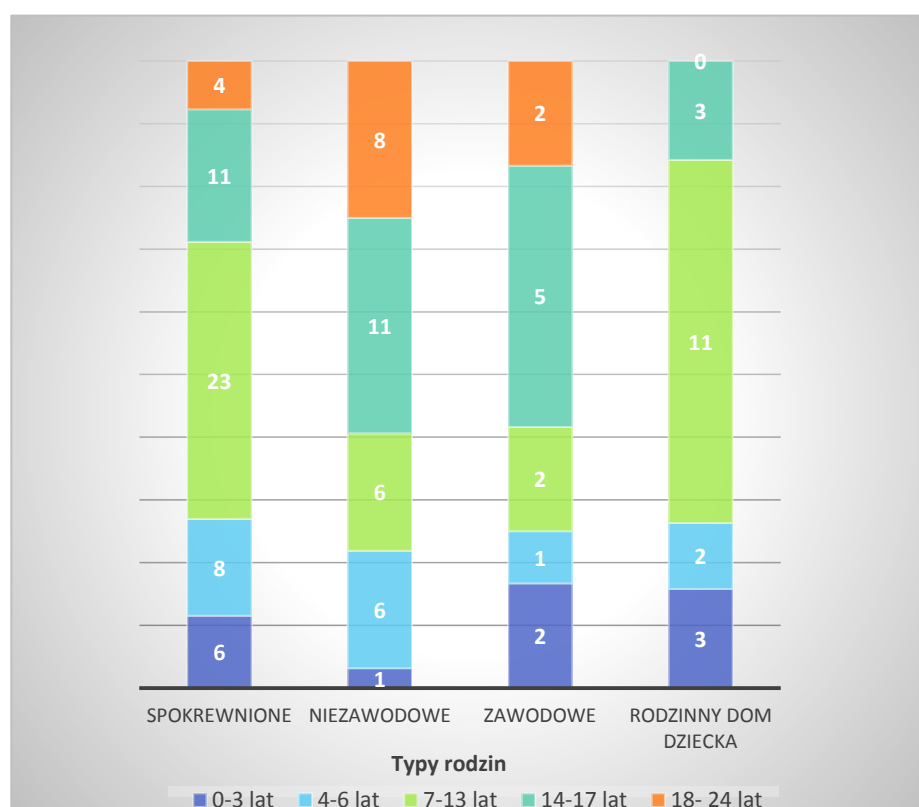

Źródło: GUS, PS-02 Sprawozdanie rodzin zastępczych według stanu w dniu 31.12.2015r. sporządzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

Struktura wiekowa dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w Powiecie Augustowskim jest bardzo zróżnicowana. W rodzinach zastępczych umieszczane są dzieci w wieku od 0 do 18 lat, jednak zdecydowaną większość stanowią dzieci w wieku od 7 do 18 lat. Młodsze dzieci wychowują się najczęściej w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem i zawodowych wielodzietnych niespokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych.

Rys. 6. Wiek dzieci przebywających poszczególnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Augustowskim (stan na 31 grudnia 2015 r.).

Źródło: GUS, PS-02 Sprawozdanie rodzin zastępczych według stanu w dniu 31.12.2015 r. sporządzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

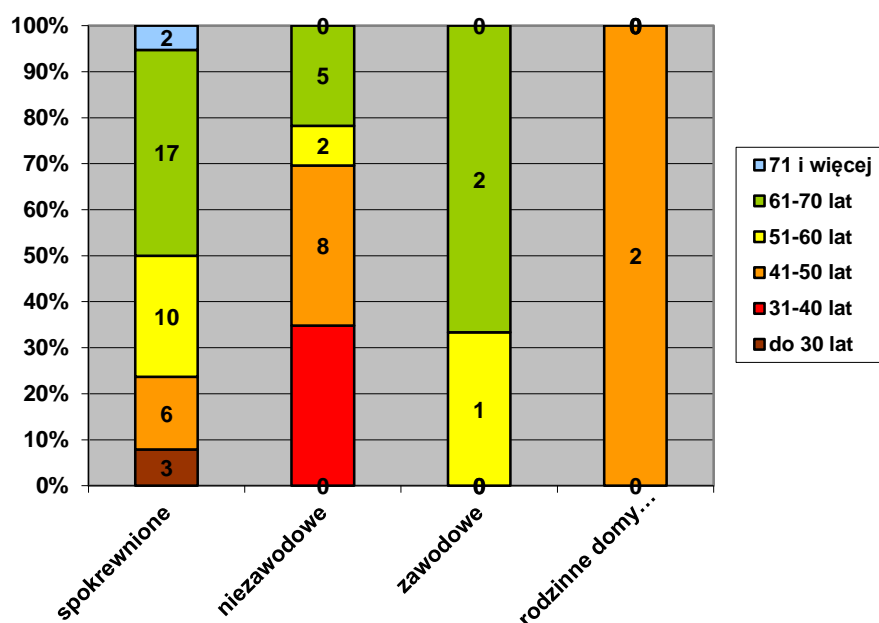
Struktura wiekowa rodziców zastępczych:

Rodziny zastępcze w Powiecie Augustowskim stanowią osoby w bardzo różnym wieku - najmłodszy rodzic zastępczy ma 26 lat, a najstarszy 77. Zauważa się prawidłowość, że rodzice zastępczy w rodzinach niezawodowych są młodsi niż rodzice zastępczy w rodzinach

spokrewnionych, wynika to zapewne z faktu, że większość rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem stanowią dziadkowie dzieci w nich umieszczonych.

Rys. 7. Wiek rodziców zastępczych różnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Augustowskim (stan na 31 grudnia 2015 r.).

Źródło: GUS, PS-02 Sprawozdanie rodzin zastępczych według stanu w dniu 31.12.2015 r. sporządzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie.

Rodziny zastępcze wszelkiego typu tworzone są w celu zapewnienia pomocy dzieciom pozbawionym opieki rodziców z różnych powodów, najczęściej ich niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych spowodowanej alkoholizmem lub innymi uzależnieniami, ubóstwa, sieroctwa, czy ciężkich chorób. Dziecko pozbawione opieki rodziców z wyżej wymienionych przyczyn powinno być umieszczone w rodzinie zastępczej, a dopiero w sytuacji braku takiej możliwości w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

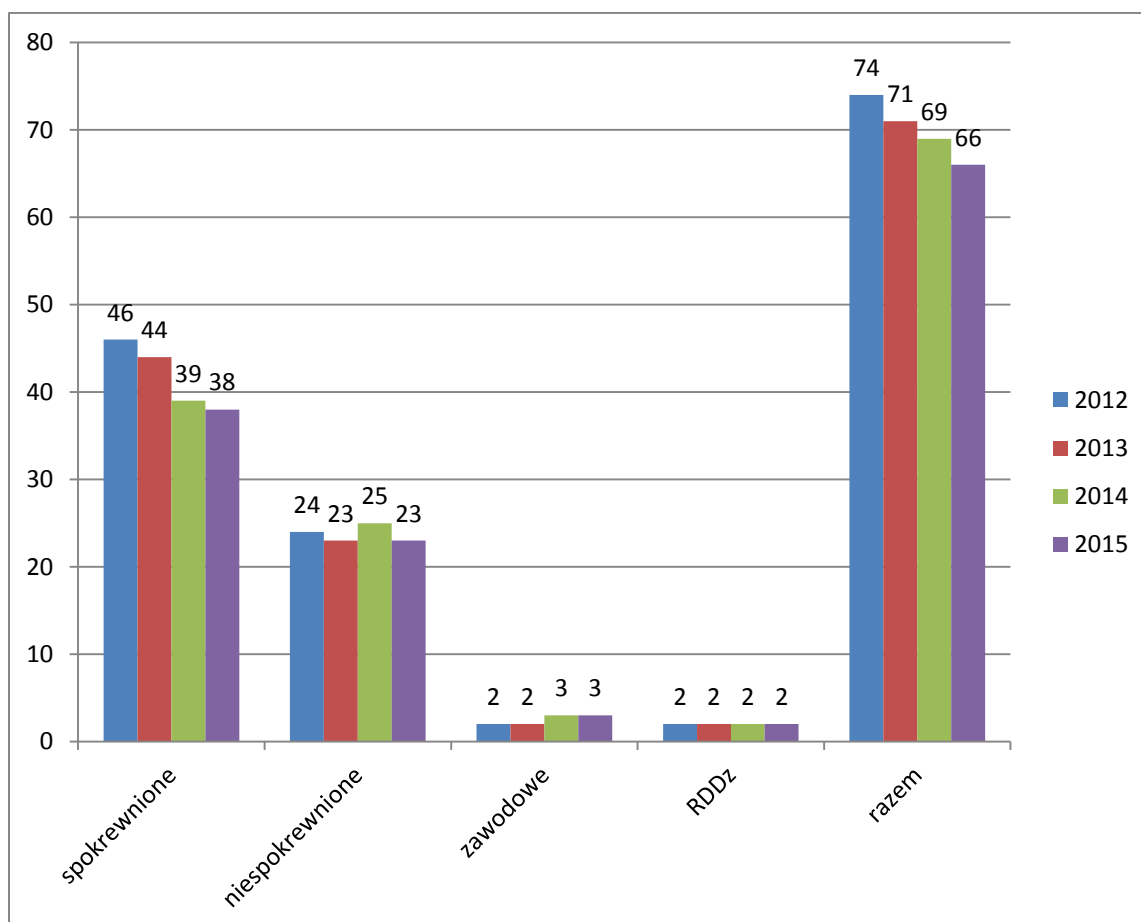

Tabela 20. Rodzinna piecza zastępcza w powiecie augustowskim w latach 2012-2015.

Typ rodziny rok	2012	2013	2014	2015
spokrewnione	46	44	39	38
niespokrewnione	24	23	25	23
zawodowe	2	2	3	3
rodzinny dom dziecka	2	2	2	2
razem	74	71	69	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Wykres 3: Liczba rodzin zastępczych w powiecie augustowskim ogółem w latach 2012-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

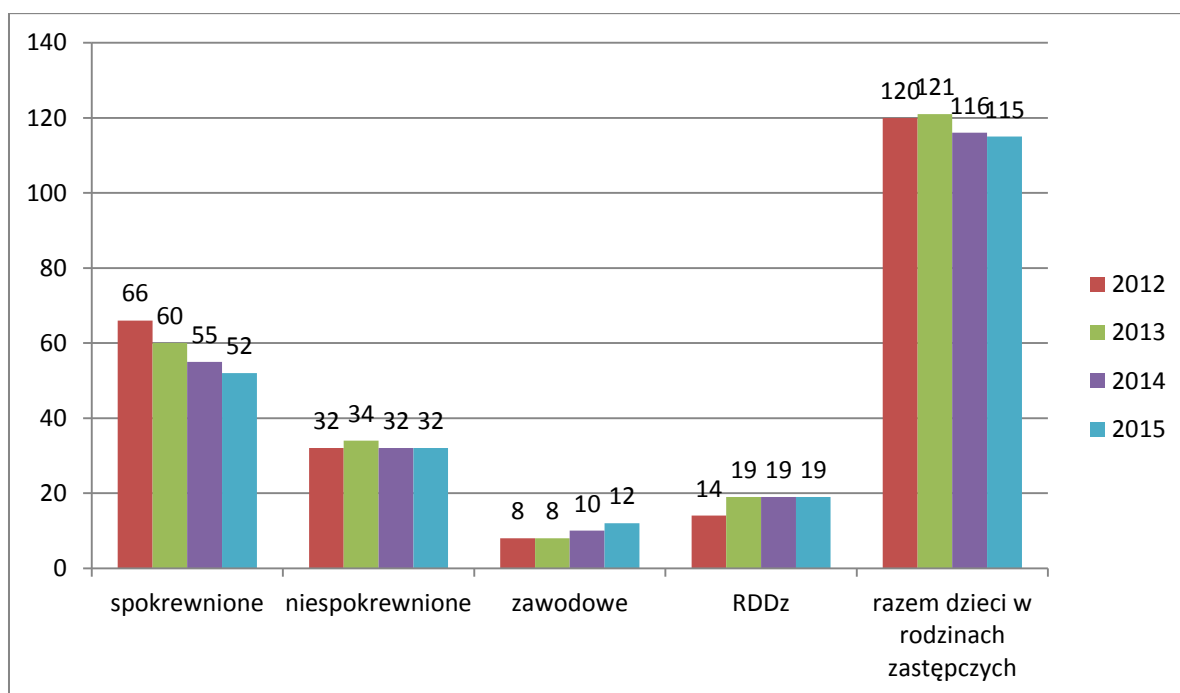

Tabela 20. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w powiecie augustowskim w latach 2012-2015.

Typ rodziny rok	2012	2013	2014	2015
spokrewnione	66	60	55	52
niespokrewnione	32	34	32	32
zawodowe	8	8	10	12
rodzinny dom dziecka	14	19	19	19
razem dzieci	120	121	116	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie

Wykres 4: Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie augustowskim w latach 2012-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Analiza obecnego stanu rodzinnych form pieczy zastępczej pokazuje, że w 2012 r. były 74 rodziny zastępcze, z czego 46 to rodziny spokrewnione, 24 stanowią rodziny zastępcze niezawodowe, 4 rodziny zastępcze zawodowe oraz 2 rodzinne domy dziecka. W rodzinach tych

zapewniano opiekę dla 120 dzieci, z czego 66 dzieci pozostawało pod opieką rodzin zastępczych spokrewnionych, 32 dzieci pozostawało pod opieką rodzin zastępczych niezawodowych, 8 dzieci pod opieką rodzin zastępczych zawodowych oraz 14 w rodzinnych domach dziecka. Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że zmniejsza się liczba rodzin zastępczych (w 2012 r. – 74 rodziny, a w 2015 r. – 66). Zmniejsza się również liczba umieszczanych w rodzinach zastępczych dzieci (w 2012 r. – 120 dzieci, a w 2015 r. – 115).

Rozmieszczenia rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu. W Powiecie Augustowskim rodziny zastępcze funkcjonują na terenie 7 gmin:

Rysunek 8. Rodziny zastępcze oraz dzieci przebywające w pieczy zastępczej w poszczególnych gminach Powiatu Augustowskiego (wg stanu na 31.12.2015 r.).

Gmina	Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	Liczba dzieci
Augustów - miasto	37	52
Augustów - gmina	6	11
Lipsk	4	7
Bargłów	8	11
Sztabin	6	12
Nowinka	2	11
Płaska	3	11
Razem:	66	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Augustowskim

Dziecko, pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej, umieszczane jest w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Placówka zapewnia całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Całodobowy pobyt dziecka w placówce ma charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo - wychowawczej
- regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego

Na terenie Powiatu Augustowskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to Rodzinny Dom Dziecka w Augustowie. Placówka świadczy usługi w formie całodobowej, zapewniając opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego.

Rodzinny Dom Dziecka w Augustowie został utworzony 1 lipca 1998r. aktem założycielskim podpisanym przez Kuratora Oświaty w Suwałkach. Placówka spełnia wymogi określone odrębnymi przepisami i dlatego Wojewoda Podlaski decyzją z dnia 24.01.2012r. udzielił zezwolenia na prowadzenie Rodzinnego Domu Dziecka w Augustowie na czas nieokreślony.

Placówka posiada Statut nadany dnia 1 lipca 1998 roku, zaś zasady funkcjonowania domu określa Regulamin uchwalony Uchwałą Nr 889/114/10 Zarządu Powiatu w Augustowie z dnia 11 lutego 2010r.

Rodzinny Dom Dziecka w Augustowie dysponuje 7 miejscami. Obecnie przebywa w nim 7 wychowanków - 5 dziewczynek i 2 chłopców.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje postanowienia Sądu o umieszczaniu małoletnich w placówkach opiekuńczo - wychowawczych. W przypadku braku miejsc w placówce na terenie Powiatu Augustowskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie poszukuje miejsca w placówkach na terenie innych powiatów. W przypadku konieczności umieszczenia dziecka z powiatu augustowskiego w placówce, powiat augustowski zawiera stosowne porozumienie z innym powiatem na terenie którego funkcjonuje placówka opiekuńcza - wychowawcza. Treść porozumienia określa warunki pobytu dziecka i

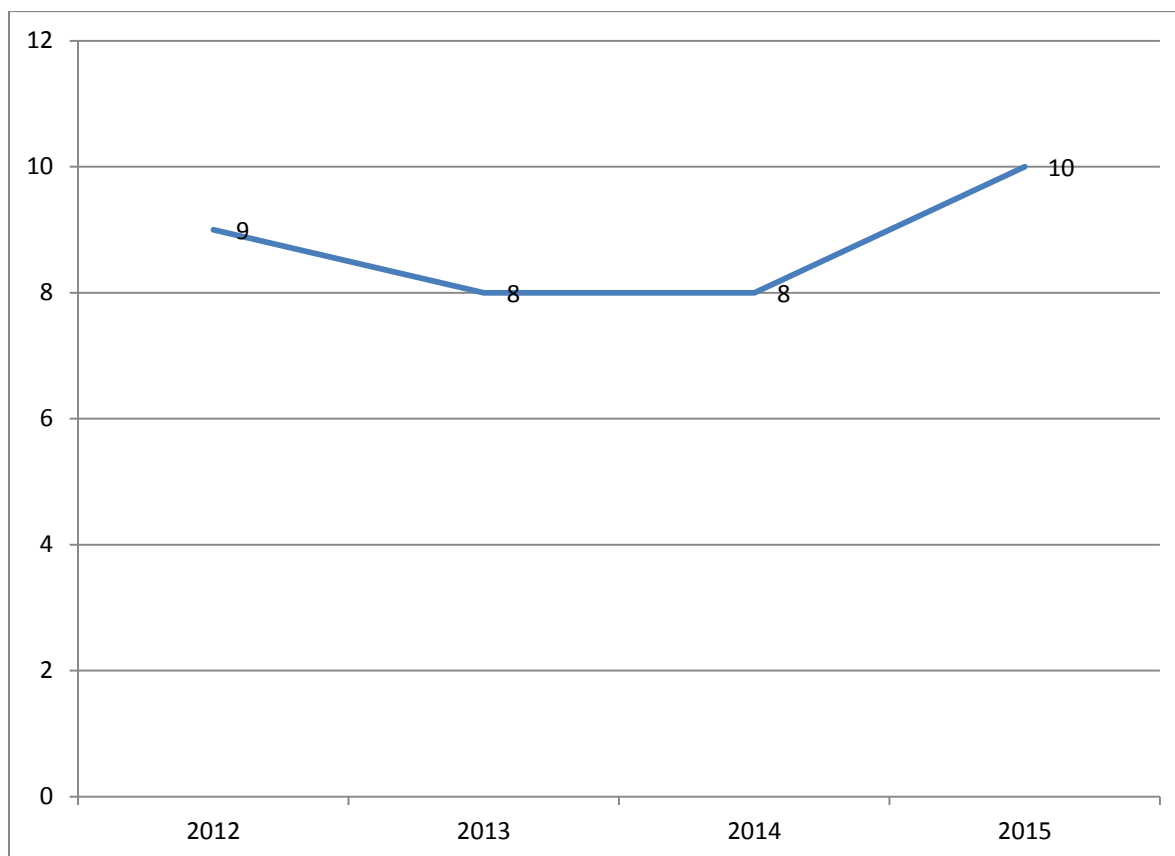
wysokość wydatków na jego opiekę i wychowanie. Tabela poniżej zawiera liczbę umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów na przestrzeni lata 2012-2015.

Tabela 21. Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2015.

Lp.		2012	2013	2014	2015
1	Liczba dzieci	9	8	8	10
2	Kwota	brak danych	390 357,52	394 735,35	381 812,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Wykres 5: Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego w latach 2012-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

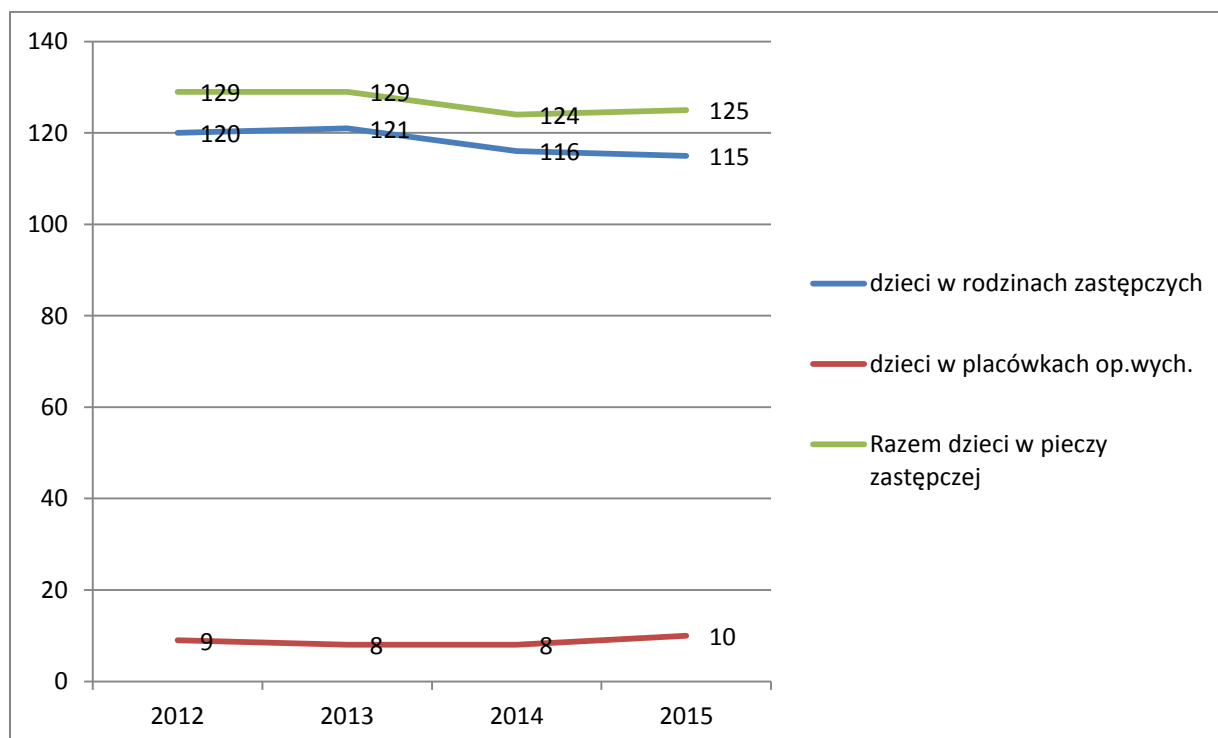

Tabela 22. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego w latach 2012-2015.

Liczba dzieci rok	2012	2013	2014	2015
Dzieci w rodzinach zastępczych	120	121	116	115
Dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	9	8	8	10
Razem dzieci w pieczy zastępczej	129	129	124	125

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Wykres 6. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2012 - 2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

Tabela 23. Różnice w finansowaniu rodzinnej pieczy zastępczej wynikające z Ustawy o pomocy społecznej a Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

	Ustawa o pomocy społecznej	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
	do 31.12.2011r.	od 01.01.2012r.
Rodziny spokrewnione	- 658,80 zł na dziecko - 988,20 zł na dziecko do 7 r.ż. lub pow. 7 r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności - 1 317,60 zł na dziecko do 7 r. ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności	- min. 660 zł na dziecko oraz min. 200 zł na dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności
Rodziny niespokrewnione/niezawodowe	- 1152,90 zł na dziecko do 7 r.ż. - 1482,30 zł na dziecko do 7 r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności - 823,50 zł na dziecko pow. 7 r. ż. - 1152,90 zł na dziecko pow. 7 r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności	- min 1000 zł na dziecko bez względu na wiek dziecka oraz min. 200 zł na dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności
Finansowanie przez gminy	brak	- w 1 roku pobytu dziecka 10% kosztów utrzymania - w 2 roku pobytu dziecka 30% kosztów utrzymania - od 3 roku pobytu dziecka 50% kosztów utrzymania

Źródło: Opracowanie własne.

Działania związane ze wspieraniem rodziny i systemu pieczy zastępczej prowadzone przez gminy z terenu Powiatu Augustowskiego.

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie wynikające z realizacji Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Uchwałą Nr XII/100/12 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie wyznaczenia podmiotu właściwego do realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodzin wyznaczono Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, jako podmiot właściwy dla realizacji zadania z zakresu administracji publicznej dotyczącej wspierania rodzin, o których mowa w powyższej ustawie. Zadanie jest trudne, skomplikowane i odpowiedzialne, ponieważ bezpośrednio dotyka dzieci, których rodzice są niewydolni wychowawczo. Wymaga specjalistycznego wsparcia osobowego oraz finansowego

niezbędnego do prawidłowej jego realizacji, w tym prowadzenia niezbędnych działań profilaktycznych. W związku z tym w Ośrodku utworzony został Zespół ds. asysty rodzinnej.

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w głównej mierze polegają na pracy w środowiskach, która prowadzona jest przez wykwalifikowaną kadrę.

W Ośrodku zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny. Asystenci rodziny w roku 2015 łącznie wsparciem objęli 31 rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Należy zaznaczyć, że jest to bardzo trudna praca, ponieważ wsparciem objęto rodziny wieloproblemowe, gdzie problemy opiekuńczo – wychowawcze wymagały radykalnych działań, podjęto współpracę z różnymi podmiotami w tym zakresie.

Praca asystenta rodziny ma między innymi, oprócz zadań wymienionych w ustawie, na celu:

- zintensyfikowanie działań wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, efektem czego ma być jak najmniejsza liczba dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną,
- propagowanie dobrych wzorów i inicjatyw kierowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- pomoc w uzyskaniu specjalistycznego poradnictwa dla rodzin potrzebujących wsparcia.

Asystenci rodziny prowadzili pracę z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Wykonując swoje obowiązki asystenci rodzin współpracowali z różnymi instytucjami: szkołami, przedszkolami z terenu Miasta Augustowa, I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Augustowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Augustowie, Urzędem Miejskim w Augustowie, Augustowskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego „KODREM” Sp. z o. o. oraz z placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi, uczestniczyli w pracach grup roboczych.

W 2015 roku w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie były udzielane bezpłatne porady prawne i psychologiczne z ramienia Stowarzyszenia Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat” w Suwałkach.

W 2015 r. w związku z zatrudnieniem przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie psychologa, osoby objęte wsparciem asystentów rodzin miały możliwości udziału w grupach wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz w grupach wsparcia opiekuńczo– wychowawczej „Szkoła Rodzica”. W 2015 roku odbyły się dwie edycje grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz dwie edycje grupy wsparcia opiekuńczo –

wychowawczej „Szkoła Rodzica”. Psycholog Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie w roku 2015 udzielił 244 porad indywidualnych w ramach prowadzonej przez pracowników socjalnych pracy socjalnej. Pomoc psychologiczna była również udzielana w miarę potrzeby w miejscu zamieszkania klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie (20 – porad psychologa w miejscu zamieszkania klientów).

Dzieci z rodzin borykających się z różnymi trudnościami życiowymi objęte są opieką w placówkach wsparcia dziennego.

W mieście Augustów funkcjonuje 5 placówek wsparcia dziennego, które prowadzone są w formie opiekuńczej. Jedną z placówek wsparcia dziennego prowadzona jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie – jest to Świetlica „Nasza Ostoja” – liczba miejsc 30. Pozostałe 4 placówki prowadzone są przez organizacje pozarządowe i funkcjonują na podstawie zezwoleń wydanych przez Burmistrza Miasta Augustowa:

1. Świetlica Społecznej Organizacji Przyjaciół Dzieci „Przystań” w Augustowie – liczba miejsc 37,
2. Świetlica Katolickiego Towarzystwa Służby Dzieciom Hospicjum w Augustowie - liczba miejsc 25,
3. Świetlica Fundacji „CORDIS” - Dom Opieki nad Dzieckiem w Augustowie – liczba miejsc 30,
4. Środowiskowe Ognisko Wychowawcze TPD Oddział w Augustowie – liczba miejsc 25.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej winna zapewniać dziecku:

- opiekę i wychowanie,
- organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- pomoc w nauce.

Funkcjonujące na terenie miasta Augustowa placówki wsparcia dziennego w roku sprawozdawczym prowadziły na rzecz swoich podopiecznych pracę opiekuńczą i wychowawczą, różne formy pracy środowiskowej, organizowały czas wolny, współpracowały z różnymi instytucjami zarówno w kwestii organizacji czasu podopiecznym, jak i rozwiązywania ich trudnych spraw. W 2015r. przeciętna liczba umieszczonych dzieci w placówkach wsparcia dziennego wyniosła 97.

Placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej zapewniają: opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Dzieci uczęszczające do placówek wsparcia dziennego pochodzą ze środowisk wieloprotblemowych, w których występuje wiele skomplikowanych problemów, między innymi: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, trudności w sprawowaniu właściwej opieki nad dziećmi, niewłaściwe wzorce w rodzinie. Praca z dziećmi wymaga dużej znajomości problemów występujących w rodzinach, umiejętności nawiązania współpracy z całymi rodzinami, a także inicjonowania wydarzeń ukazujących właściwe wartości niezbędne do prawidłowego funkcjonowania każdej rodziny.

Dzieci otrzymują pomoc w odrabianiu lekcji, posiłek, wsparcie emocjonalne. W placówkach wsparcia dziennego organizowany jest wypoczynek zimowy i letni. Przedstawiciele placówek są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, w sprawach indywidualnych uczestniczą w posiedzeniach grup roboczych. Ponadto wszystkie placówki uczestniczą w zbiórkach żywności organizowanych przez Stowarzyszenie Bank Żywności w Suwałkach.

Dzięki działalności placówek wsparcia dziennego wiele dzieci znalazło spokojne miejsce, w którym otrzymują to czego nie zapewnia im rodzina.

Celem Świetlicy „Nasza Ostoja” na przyszłość jest ciągle poszukiwanie sposobów, aby umiejętnie i skutecznie angażować dzieci do takiego spędzania czasu, by móc bez wszechobecnego współcześnie telewizora, komputera, czy konsoli do gier, potrafić znajdować radość ze spędzania czasu z rówieśnikami w rzeczywistym, nie wirtualnym świecie, od którego tak trudno się im oderwać. Podkreślamy ogromną potrzebę funkcjonowania tej placówki. Z informacji zwrotnych od dzieci, rodziców i dyrekcji szkół wiemy, iż Świetlica „Nasza Ostoja” jest miejscem bardzo ważnym, cennym i potrzebnym dla dzieci.

Pomoc osobom pełnoletnim opuszczającym pieczę zastępczą.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej "osobą usamodzielnianą", w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na:

- a) kontynuowanie nauki,
  - b) usamodzielnienie,
  - c) zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
- a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,

b) zatrudnienia;

3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Osoba usamodzielniana w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 575 z późn. zm.) to osoba, która:

- opuszcza rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną po osiągnięciu pełnoletności lub
- której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez tę osobę pełnoletności.

Wymaga podkreślenia, że ww. pomoc nie przysługuje, jeżeli osoba usamodzielniana przebywa w domu pomocy społecznej albo w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym lub przewlekłe chorym.

Przyznawanie pomocy, o której mowa, należy do zadań powiatu. Pomoc przyznawana jest lub udzielana nie z urzędu, a jedynie na wniosek osoby usamodzielnianej.

O pomoc, o której mowa w pkt a), może wystąpić osoba usamodzielniana, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- 1 roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawana jest wówczas, gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę:

- w szkole,
- w zakładzie kształcenia nauczycieli,
- w uczelni,
- na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia,
- u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Pomoc przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25. roku życia. Wysokość pomocy wynosi w tym wypadku nie mniej niż 500 zł miesięcznie i przysługuje ona zasadniczo w czasie trwania odpowiednio roku szkolnego, roku akademickiego, kursu albo przygotowania zawodowego.

W określonych w ustawie przypadkach pomoc na kontynuowanie nauki bądź nie przysługuje, bądź – już przyznana – może zostać zawieszona. Pomoc taka nie przysługuje w przypadku, gdy osoba usamodzielniana:

- a) kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej lub uczelni, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie,
- b) bez uzasadnionych powodów zmieniała trzykrotnie, na tym samym poziomie kształcenia, szkołę, zakład kształcenia nauczycieli lub uczelnię, kurs lub przygotowanie do wykonywania zawodu,
- c) została umieszczona w zakładzie karnym.

Pomoc na usamodzielnienie

Pomoc na usamodzielnienie zostaje przyznana, o ile dochód miesięczny osoby usamodzielnianej nie przekracza 1200 zł. W sytuacji gdy osiągnęty dochód jest większy, przyznanie pomocy jest fakultatywne – konkretnie zaś uzależnione od sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej lub osobistej.

Wielkość pomocy na usamodzielnienie wynosi:

- a) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną – nie mniej niż 3300 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat;
- b) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą:
  - nie mniej niż 6600 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat,
  - nie mniej niż 3300 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat,
  - nie mniej niż 1650 zł – jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie

Przyznanie pomocy na zagospodarowanie uzależnione jest od miesięcznego dochodu osoby usamodzielnianej. Wysokość dochodu uprawniającą do pomocy i sposób jej określania są w tym wypadku takie same, jak w przypadku pomocy na usamodzielnienie.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia. Pomoc oferowana jest w kwocie nie niższej niż 1500 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3000 zł. Pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej.

Zgodnie z art. 88 i 89 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem powiatu realizowanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie jest udzielanie pomocy i organizowanie wsparcia **osobom pełnoletnim**, które opuściły rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Tabela 24. Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.

Rok	2012		2013		2014		2015	
	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	50	223 741,08	45	182 819,58	36	138 377,59	35	149 704,23
Pomoc na zagospodarowanie	2	9 882,00	4	16 323,00	6	27 705,00	3	14 823,00
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	5	26 352,00	5	24 705,00	8	36 234,00	7	28 005,00
Suma	57	259 975,08	54	223 847,58	50	202 316,59	45	192 532,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

W latach 2012-2015 pełnoletnim wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej pochodzącym z terenu powiatu augustowskiego lub osiedlającym się na naszym terenie przyznano decyzją i wypłacono: 166 wychowankom świadczenia na kontynuowanie nauki w kwocie 694 642,48 zł, 15 wychowankom świadczenia na zagospodarowanie w formie rzeczowej w kwocie 68 733 zł oraz 25 wychowankom świadczenia na usamodzielnienie w kwocie 115 296 zł. Ogółem wypłacono usamodzielnianym wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej wypłacono świadczenia na kwotę **878 671,48 zł**.

Tabela 25. Świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej

Rok	2012		2013		2014		2015	
	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem	Liczba wychowanków	Razem
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	11	39 281,92	8	25 001,16	5	16 427,72	4	8 488,20
Pomoc na zagospodarowanie	4	16 323,00	2	3000,00	1	4941,00	2	3 000,00
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	26 364,00	0	-	3	18 129,00	1	6 600,00
Suma	19	81 968,92	10	28 001,16	9	39 497,72	7	18 088,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Augustowie.

W latach 2012-2015 pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych pochodzącym z terenu powiatu augustowskiego lub osiedlającym się na naszym terenie przyznano decyzją i wypłacono: 28 wychowankom świadczenia na kontynuowanie nauki w kwocie 89 1999, 00 zł, 9 wychowankom świadczenia na zagospodarowanie w formie rzeczowej w kwocie 27 264 zł oraz 8 wychowankom świadczenia na usamodzielnienie w kwocie 51 093 zł. Ogółem wypłacono usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych świadczenia na kwotę **167 556,00 zł**.

4.5. Przemoc w rodzinie

W Powiecie Augustowskim przemoc w rodzinie ma ścisły związek z nadużywaniem alkoholu, z wieloletnią biernością osób doświadczających przemocy, z bezsilnością w radzeniu sobie z problemami, z nadmiernym chronieniem sprawcy przemocy przez rodzinę przed konsekwencjami prawnymi jego czynów.

Działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpisują się w Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Augustowskim na lata 2011-2016. Podmiotami odpowiedzialnymi za koordynację programu są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego, Komenda Powiatowa Policji w Augustowie, Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu Powiatu Augustowskiego.

Tabela 26. Liczba przeprowadzonych interwencji i ofiar przemocy na terenie powiatu augustowskiego w latach 2012-2015.

Działania	2012	2013	2014	2015
Liczba interwencji ogółem	<i>Brak danych</i>	8444	8594	4875
w tym:				
Interwencji domowych	<i>Brak danych</i>	1024	1052	574
Interwencje podczas, których sporządzono Niebieską Kartę	187	201	149	70
Liczba ofiar przemocy	307	253	165	163
w tym:				
kobiety	191	196	148	123
mężczyźni	35	32	12	18
małoletni	81	25	5	22

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Augustowie.

Tabela 27. Liczba sprawców przemocy na terenie powiatu augustowskiego w latach 2012-2015.

	2012	2013	2014	2015
Liczba sprawców przemocy	187	201	86	64
w tym:				
mężczyźni	178	194	86	64
kobiety	9	7	-	-
pod wpływem alkoholu	108	118	86	64

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Augustowie

Tabela 28. Występujące rodzaje przemocy na terenie powiatu augustowskiego w latach 2012-2015.

Rodzaje przemocy:	2012	2013	2014	2015
psychiczna	229	201	148	131
fizyczna	171	152	104	103
seksualna	5	10	4	7
inne (groźby karalne, znieważenia, zniszczenie mienia)	147	153	108	98

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Augustowie

Wszystkie gminy Powiatu Augustowskiego opracowały i realizują Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wspólny cel, który determinuje te programy to: zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

We wszystkich gminach Powiatu Augustowskiego funkcjonują lokalne zespoły interdyscyplinarne.

W 2015 roku Miasto Augustów (którego mieszkańcy stanowią 51,34% populacji całego Powiatu Augustowskiego) przeprowadziło diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych, z diagnozy wynika, że za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali bezrobocie, ubożenie społeczeństwa oraz alkoholizm. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz, związane z podjęciem działań umożliwiających zwiększenie poziomu zatrudnienia oraz przeciwdziałanie uzależnieniom.

4.6. Niepełnosprawność, problemy osób starszych oraz długotrwale chorych.

Niepełnosprawność.

W odniesieniu do niepełnosprawności nie istnieje jedna definicja tego pojęcia. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne. Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza

lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi".

Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), która zawęża powyższą definicję określając: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Według powyższej ustawy niepełnosprawność podlega stopniowaniu i w ten sposób ustala się trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

- Do **znacznego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.
- Do **umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- Do **lekkiego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych
z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Zaliczenie do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby, o której mowa w ust. 1 lub 2, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadku przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej lub zatrudnienia w formie telepracy.

Stopnie te odpowiadają wcześniejszym tzw. grupom inwalidzkim odpowiednio: pierwszej, drugiej i trzeciej. Jeżeli osoba niepełnosprawna posiadała przed dniem wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1998 roku) orzeczenie Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia o zakwalifikowaniu do jednej z tych trzech grup na stałe, wówczas automatycznie traktuje się ją jako osobę posiadającą orzeczenie o odpowiadającym stopniu niepełnosprawności i tak odpowiednio:

- znaczny stopień niepełnosprawności – I grupa inwalidzka – całkowicie niezdolny do pracy i niezdolny do samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności – II grupa inwalidzka – całkowicie niezdolny do pracy,
- lekki stopień niepełnosprawności – III grupa inwalidzka – częściowo niezdolny do pracy.

Natomiast osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za niepełnosprawne, z tym że:

1. osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,
2. pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności (pod warunkiem, iż nabyły prawo przed dniem wejścia w życie ustawy).

Osoby posiadające orzeczenie lekarza orzecznika KRUS wydane po dniu wejścia w życie ustawy (po 1 stycznia 1998 roku) nie są osobami prawnie niepełnosprawnymi.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Brak jest dokładnych danych dotyczących liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Augustowski. Dane te są tylko szacunkowe, bowiem informacje o rozmiarze niepełnosprawności otrzymuje się ze statystycznych badań ankietowych, które są rzadko aktualizowane. Poza tym, ze względu na stosowaną metodologię badań dostępność aktualnych danych na określonym poziomie podziału terytorialnego (w tym powiatu augustowskiego) jest ograniczona. Oszacowanie rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Powiatu Augustowskiego niemożliwe jest także z powodu braku wspólnej bazy danych, w której byłyby gromadzone i przetwarzane informacje dotyczące tej grupy. Pozyskiwane dane nie obejmują całej zbiorowości osób niepełnosprawnych, są rozproszone w różnych instytucjach i mogą się powielać.

Największym badaniem pozwalającym ustalić ogólną liczbę osób niepełnosprawnych oraz scharakteryzować tę część społeczeństwa są spisy powszechne. Problematyka niepełnosprawności (wcześniej określanej mianem inwalidztwa) badana była w kolejnych spisach powszechnych począwszy od 1978 roku. Ostatni Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2011 roku mówi o prawie 4,7 mln osób z niepełnosprawnością w Polsce (12,2% ludności kraju).

Według metodologii przyjętej przez Główny Urząd Statystyczny na potrzeby przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego dokonano podziału osób niepełnosprawnych na dwie grupy, tj.: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają potwierdzoną orzeczeniem niepełnosprawność, wydane przez odpowiedni organ do tego uprawniony i osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, które subiektywnie odczuwają ograniczoną zdolność do wykonywania czynności właściwie do swego wieku.

Tabela 29. Osoby niepełnosprawne wg kategorii niepełnosprawności w powiecie augustowskim (dane narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku).

Wyszczególnienie	Liczba osób
Ludność ogółem ze względu na miejsce zamieszkania	59 976
Osoby niepełnosprawne razem	4 654
Osoby niepełnosprawne prawnie razem	3 086
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	1 173
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	1 094
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	627
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	53

Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	139
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie razem	1 568

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba osób z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością w Powiecie Augustowskim w 2011 roku wynosiła 3 086, co stanowiło 5,15% ogólnej liczby mieszkańców powiatu. Sumując liczbę osób niepełnosprawnych prawnie z osobami niepełnosprawnymi tylko biologicznie liczba osób niepełnosprawnych, wg Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, wzrasta do 4 654 osób, czyli 7,76% ogółu mieszkańców powiatu.

Należy podkreślić, że w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań z 2011 r. udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Tak więc, według informacji GUS, prawie 1,5 mln osób odmówiło udzielenia odpowiedzi. Spis pokazuje wobec tego zaniżone odsetki osób niepełnosprawnych w relacji do ogólnej liczby ludności. Zauważyć należy, że w związku ze starzeniem się społeczeństwa, wzrostem zewnętrznych przyczyn niepełnosprawności (urazy, wypadki) zaprezentowane dane mogą tylko pokazywać pewne znamienne zjawiska, dominujące trendy wśród badanej kategorii. Liczba niepełnosprawnych nie maleje, ale rośnie.

Potwierdzeniem prawnym faktycznie istniejącej niepełnosprawności jest stosowne orzeczenie, wydane przez właściwy organ. W Polsce orzeczenia o niepełnosprawności wydawane są do celów rentowych przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, komisje lekarskie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, a także komisje podległe Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz do celów pozarentowych przez powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Osoby pochodzące z terenu Powiatu Augustowskiego mogą składać wnioski o wydanie orzeczenia w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności mieszczącym się w Suwałkach.

Tabela 30. Informacja o ilości wydanych orzeczeń przez Zespół dla mieszkańców Powiatu Augustowskiego przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj orzeczenia	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności po 16 r.ż.	819	769	732	756
Orzeczenia o niepełnosprawności	131	119	117	124

Ogółem	950	888	849	880
--------	-----	-----	-----	-----

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

W świetle statystyki prowadzonej przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności ocenia się, że w latach 2012 – 2015 liczba wydawanych orzeczeń utrzymywała się na podobnym poziomie. W latach 2013-2014 ilość wydanych orzeczeń nieznacznie zmalała, natomiast w roku 2015 obserwuje się ponowny wzrost.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Znaczący wpływ na możliwość wsparcia osób z niepełnosprawnością w powiecie, mają środki, jakimi dysponuje powiat. Są to środki otrzymywane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację poszczególnych zadań z zakresu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 127, poz. 721 ze zm.). Podkreślić należy, iż otrzymywane środki z PFRON od wielu lat są niewystarczające i tym samym nie zabezpieczają w pełni potrzeb osób niepełnosprawnych ubiegających się o dofinansowanie.

Do zadań powiatu realizowanych w ramach w/w ustawy należy:

1. opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
  - a) rehabilitacji społecznej,
  - b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
  - c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
2. współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt. 1,
3. udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt. 1 oraz rocznej informacji z ich realizacji,
4. podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,

5. opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
6. współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,
7. finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do spraw niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
8. dofinansowanie:
  - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
  - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika
9. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
10. pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
11. kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
12. współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
13. doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
14. współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Środki Funduszu przekazywane są samorządom powiatowym według algorytmu na zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

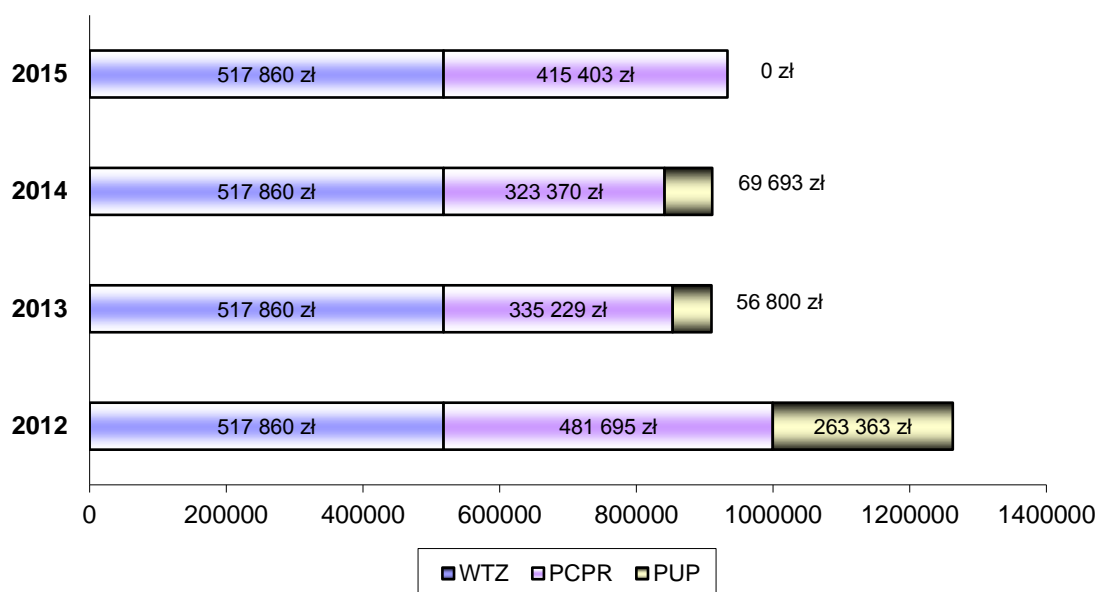
Ze środków otrzymanych przez powiat według algorytmu należy zapewnić:

- 1) środki na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, w tym duża część przeznaczona jest na funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej w Augustowie,
- 2) środki na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Podział środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2012-2015 przedstawia wykres 7.

Wykres 7.

Źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań finansowych PCPR w Augustowie

Rehabilitacja zawodowa jest ważną częścią rehabilitacji kompleksowej osób niepełnosprawnych. Dotyczy ona niepełnosprawnych osób w wieku aktywności zawodowej, a za cel stawia sobie przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobie niepełnosprawnej zatrudnienia, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę ludzi, dla których podjęcie pracy zawodowej oznacza nie tylko polepszenie sytuacji finansowej, ale przede wszystkim oznacza zwiększenie poczucia własnej wartości. Zatrudnienie jest swoistą terapią i sprzyja polepszeniu stanu zdrowia. Poczucie przydatności, samodzielności ekonomicznej i możliwości samorealizacji poprzez pracę jest w przypadku tych osób szczególnie ważne. Ze względu na istnienie barier społecznych i stereotypów, niepełnosprawni mają istotne trudności w uzyskaniu zatrudnienia, dlatego też znaczna część tych osób rezygnuje w ogóle z jakichkolwiek prób znalezienia wolnych miejsc pracy.

Wszystkie osoby niepełnosprawne bez względu na rodzaj i przyczynę niepełnosprawności mają prawo i powinny korzystać z pomocy w zakresie zatrudnienia i możliwości dostępu do rynku pracy na równi z osobami w pełni sprawnymi, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i możliwościami.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Do realizacji tego celu, niezbędne jest:

1. dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
2. prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
3. przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
4. dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
5. określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby -przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy realizuje określone zadania na rzecz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz liczbę osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Tabela 31. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w PUP w Augustowie w latach 2012 – 2015 wg tabeli.

Rok	Osoby bezrobotne niepełnosprawne i poszukujące pracy w powiecie augustowskim					
	Stopień lekki	Stopień umiarkowany	Stopień znaczny	OGÓŁEM	Kobiety	Mężczyźni
2012	84	82	23	189	78	111
2013	92	71	16	179	76	103

2014	79	72	13	164	70	94
2015	72	60	8	140	60	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Augustowie

Jak wynika z poniższej tabeli liczba rejestracji w PUP w Augustowie osób niepełnosprawnych na przestrzeni lat ma tendencję spadkową. Najwięcej zarejestrowanych osób bezrobotnych niepełnosprawnych było w 2012 roku - 189 osób a najmniej w 2015 roku - 140 osób.

Tabela 32. Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu (w tym staże i przygotowanie zawodowe) w latach 2012-2015.

Lata	2012	2013	2014	2015
Złożone wnioski/liczba osób	29	10	32	-
Zawarte umowy/liczba osób	29	10	31	-
Wypłacone środki	73363,00	56792,00	69692,00	-

Źródło: Sprawozdania kwartalne do PFRON za lata 2012-2015.

Z powyższej tabeli wnioskuje się, że w Powiecie Augustowskim w 2015 roku nie przewidziano środków na staże i przygotowania zawodowe.

Tabela 33. Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej w latach 2012-2015.

Lata	2012	2013	2014	2015
Złożone wnioski	6	-	-	-
Zawarte umowy	5	-	-	-
Wypłacone pożyczki	190 000,00	-	-	-

Źródło: Sprawozdania kwartalne do PFRON za lata 2012-2015.

Z danych zawartych w powyższej tabeli można stwierdzić, że zainteresowanie rozpoczęciem działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne jest niewielkie.

Zadania z zakresu **rehabilitacji społecznej** realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie wynikają z art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

1. wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,

2. wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
3. likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
4. kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Turnusy rehabilitacyjne

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie realizuje szeroki zakres zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Jednym z działań podejmowanych w celu ograniczenia skutków niepełnosprawności jest umożliwienie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych. Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób niepełnosprawnych ubiegających się o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych i wypłacone dofinansowanie w latach 2012 -2015.

Tabela 34. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych przez PCPR w Augustowie w latach 2012- 2015.

Lata	Turnusy rehabilitacyjne					
	Liczba dorosłych osób niepełnosprawnych			Liczba dzieci niepełnosprawnych		
	Ubiegających się o dofinansowanie	Wypłacone dofinansowanie/ liczba osób	Wypłacone dofinansowanie /zł/	Ubiegających się o dofinansowanie	Przyznane dofinansowanie	Wypłacone dofinansowanie
2012	106	95	94615,00	11	11	17138,00
2013	103	52	48502,00	9	9	14460,00
2014	96	42	39243,00	9	9	15694,00
2015	127	54	54904,00	6	6	12081,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Dane obrazują, że turnusy cieszą się ogromnym zainteresowaniem osób niepełnosprawnych. Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie w ramach ww. zadania utrzymuje się na podobnym poziomie, a ograniczone środki z PFRON nie pozwalają zabezpieczyć wszystkich potrzeb osób niepełnosprawnych wynikających ze złożonych wniosków. Wnioski niepełnosprawnych dzieci są traktowane priorytetowo. Wszystkim niepełnosprawnym dzieciom, których wnioski wpłynęły w latach 2012 - 2015 przyznano dofinansowanie, natomiast w przypadku wniosków złożonych przez dorosłe osoby niepełnosprawne, przyznanie dofinansowania zależne było od ilości posiadanych środków finansowych PFRON i nie wszystkie osoby otrzymały dofinansowanie.

Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

O dofinansowanie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, jeżeli przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty:

- 50 % przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Poniższa tabela prezentuje liczbę osób niepełnosprawnych i kwoty przeznaczone na udzielenie dofinansowań do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w latach 2012 – 2015.

Tabela 35. Dane dotyczące wydatkowania środków PFRON na dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w latach 2012 - 2015.

Lata	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze			
	Dorośli		Dzieci	
	Liczba	Kwota dofinansowania/zł	Liczba	Kwota dofinansowania/zł
2012	139	151012,00	21	41000,00
2013	152	165791,00	24	34600,00
2014	146	137013,00	21	35000,00
2015	157	168896,00	28	43892,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Z analizy powyższej tabeli wynika, iż liczba osób ubiegających się o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze na przestrzeni lat 2012 – 2015 utrzymuje się na wysokim poziomie i ma tendencję wzrostową. Świadczyć to może o postępującym procesie zachorowalności społeczeństwa i tym samym wzrastającej liczbie osób niepełnosprawnych wymagających zaopatrzenia ortopedycznego.

W przeważającej części dofinansowanie to dotyczyło zakupu: aparatów słuchowych, pieluchomajtek, protez kończyn dolnych, materaców przeciwoleżynowych, wózków inwalidzkich, obuwia ortopedycznego, ortez, przedmiotów pionizujących, cewników, gorsetów ortopedycznych, aparatu do leczenia bezdechu, obuwia ortopedycznego, itp. Zakup w/w przedmiotów w istotny sposób pozwala osobom niepełnosprawnym na aktywność społeczną, a przede wszystkim ułatwia funkcjonowanie w życiu codziennym.

Sprzęt rehabilitacyjny

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych mających za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Jest to sprzęt służący do usprawniania zaburzonych funkcji organizmu lub wspomagający proces rehabilitacji.

Dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego niepełnosprawnym mieszkańcom Powiatu Augustowskiego ma na celu umożliwienie prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych. O dofinansowanie sprzętu zleconego przez lekarza specjalistę mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Najczęściej dofinansowanym sprzętem rehabilitacyjnym były: rotory, orbitreki, łóżka rehabilitacyjne, materace rehabilitacyjne, piłki, wałki rehabilitacyjne, atlasy do ćwiczeń.

Tabela 36. Dane dotyczące wydatkowania środków PFRON na dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego w latach 2012- 2015.

Lata	Sprzęt rehabilitacyjny			
	Dorośli		Dzieci	
	Liczba osób	Kwota dofinansowania/zł	Liczba	Kwota dofinansowania/zł
2012	6	7445,00	2	623,00
2013	6	9365,00	1	398,00
2014	7	9563,00	2	763,00
2015	12	17374,00	1	600,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie.

Z powyższej tabeli wynika, iż potrzeby w zakresie dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego stale rosną. Może mieć na to wpływ starzejące się społeczeństwo, a co za tym idzie powiększająca się liczba osób niepełnosprawnych i chorych.

Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Bariery stanowią jeden z najpoważniejszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. W znaczny sposób hamują one proces rehabilitacji społecznej i zawodowej, jak również życia społecznego (dostępność do budynków, w tym użyteczności publicznej).

Stan przystosowania obiektów użyteczności publicznej oraz środków komunikacji jest niezadowalający. Osoba niepełnosprawna, zwłaszcza ta poruszająca się na wózku inwalidzkim, nawet jeżeli zdoła o własnych siłach opuścić mieszkanie, stanie w obliczu kompletnej niemożności działania – wysokie krawężniki na przejściach, brak ogólnie dostępnych przystosowanych środków transportu. Większość obiektów, z których przeciętny obywatel bez trudu korzysta posiada przysłowiowy stopień nie do pokonania dla osób niepełnosprawnych. Brakuje chociażby udogodnień np. dla osób niewidomych i głuchych.

Ta sytuacja z roku na rok ulega polepszeniu (głównie miasto Augustów), ale na terenach wiejskich, nawet obiekty użyteczności publicznej, takie jak urzędy, są często niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności mogą w znacznym stopniu ułatwić sobie wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem poprzez likwidację niżej wymienionych barier:

- architektonicznych – są to wszystkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższym otoczeniu, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne utrudniają swobodę ruchu osobie niepełnosprawnej,
- techniczne – są to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.
- w komunikowaniu się – są to ograniczenia utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodę porozumiewania się lub przekazywanie informacji.

Wnioski składane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dotyczą najczęściej: dostosowania łazienki do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidacji progów, poszerzenia otworów drzwiowych na dostosowane do wózków inwalidzkich, budowy podjazdów, a także

zakupu: schodolazów, krzeseł toaletowych, podnośników wannowych, budzików, poduszek wibrujących związanych z likwidacją barier technicznych. W ramach barier w komunikowaniu się dofinansowania do zakupu: komputera, dzwonka do drzwi, komunikatorów, urządzenia wspomagające odbiór dźwięku, mówika.

Poniższe tabele przedstawiają ilość osób i otrzymane dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w latach 2012-2015.

Tabela 37. Dane dotyczące wydatkowania środków PFRON na dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w latach 2012- 2015.

Lata	Likwidacja barier architektonicznych			
	Dorośli		Dzieci	
	Liczba	Kwota dofinansowania/zł	Liczba	Kwota dofinansowania/zł
2012	14	96111,00	2	28500,00
2013	7	45669,00	-	-
2014	8	60994,00	1	10000,00
2015	10	74500,00	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Tabela 38. Dane dotyczące wydatkowania środków PFRON na dofinansowanie do likwidacji barier technicznych w latach 2012 – 2015.

Lata	Likwidacja barier technicznych			
	Dorośli		Dzieci	
	Liczba	Kwota dofinansowania/zł	Liczba	Kwota dofinansowania/zł
2012	6	27805,00	-	-
2013	2	424,00	-	-
2014	2	13500,00	-	-
2015	4	29000,00	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Tabela 39. Dane dotyczące wydatkowania środków PFRON na dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się w latach 2012- 2015.

Lata	Likwidacja barier w komunikowaniu się			
	Dorośli		Dzieci	
	Liczba	Kwota dofinansowania	Liczba	Kwota dofinansowania
2012	3	6084,00	5	11362,00
2013	2	5311,00	1	1600,00
2014	0	0,00	1	1600,00
2015	3	3700,00	6	10456,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki polega na dofinansowaniu działań na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowanych przez organizacje pozarządowe np. warsztaty plenerowe, imprezy integracyjne. Przedsięwzięcia te mają na celu rehabilitację społeczną, integrację oraz aktywizację osób niepełnosprawnych. W latach 2012 -2015 nie została zawarta umowa i nie udzielono dofinansowania na zadanie: sport, kultura, rekreacja i turystyka z uwagi na brak złożonych w tym okresie wniosków.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Jedną z form rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest udział w warsztatach terapii zajęciowej. Warsztaty Terapii Zajęciowej są wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką, stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty terapii zajęciowej zmierzają do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osoby niepełnosprawne niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

Na terenie Powiatu Augustowskiego działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych, które posiadają ważne orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Z prowadzonej w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Augustowie rehabilitacji zawodowej i społecznej korzysta 35 osób, które posiadają orzeczenia o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem uczestnictwa w terapii zajęciowej. Od 2016 r. jednostką prowadzącą Warsztat jest Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w Augustowie.

Realizacja pilotażowego programu „Aktywny samorząd”

W dniu 28 marca 2012 roku Rada Nadzorcza PFRON zatwierdziła do realizacji przez samorządy powiatowe pilotażowy program „Aktywny samorząd”. Umożliwia on samorządom czynne włączenie się w działania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Działania przewidziane w programie uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programy działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających

uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Powiat Augustowski podpisał umowę nr AS3/000010/10/D w sprawie realizacji pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w dniu 29 kwietnia 2013 roku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie odpowiedzialne za realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd” udzieliło w latach 2012- 2015 dofinansowania lub refundacji realizując niżej wymienione formy wsparcia:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

Obszar A – likwidacja bariery transportowej

Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;

Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B;

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania;

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;

Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;

Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela 40. Informacja o wykorzystaniu środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach 2012 – 2015.

Moduł programu	Obszar programu/ numer zadania	Liczba zrealizowanych wniosków				Kwoty udzielonego dofinansowania			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
I	A-1	-	-	2	-	-	-	10 000	-
	A-2	-	1	-	-	-	2 100	-	-
	B-1	2	2	3	-	14 617	9 678	19 161	-
	C-1	2	1	1	-	24 660	19 800	7 000	-
	C-2	2	2	3	2	3 720	3 000	4 850	4 000
	C-3	-	-	-	1	-	-	-	14 040
II	x	-	29	24	15	-	46 781	48 363	32 400
Razem		6	35	33	18	42 997	81 359	89 374	50 440

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych znajdujących się w PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Z powyższej tabeli wynika, iż w latach 2012-2015 zrealizowano 92 wnioski i przyznano dofinansowanie w kwocie 264 170,00 zł, w tym:

- Moduł I: 24 wnioski na kwotę 136 626,00 zł,
- Moduł II: 68 wniosków na kwotę 127 544,00 zł.

Tabela 41. Liczba beneficjentów pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach 2012 – 2015.

Obszar programu/numer zadania		Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności				Osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności				Osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności				Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 r. ż.)			
		2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
I	A-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	A-2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	B-1,2,3	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
	C-1	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	C-2	2	2	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	C-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
II	x	-	6	5	3	-	14	10	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem		4	12	12	5	-	14	10	7	-	-	-	1	2	-	2	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych znajdujących się w PCPR w Augustowie w latach 2012-2015.

Z powyższej tabeli wynika, iż w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd” osoby niepełnosprawne najbardziej zainteresowane były pomocą w ramach modułu II tj. pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, który od 2013 r. zaczął być realizowany przez Powiat Augustowski.

Od czasu rozpoczęcia realizacji Programu do 2015 roku wsparciem objęto łącznie 69 osób niepełnosprawnych z powiatu augustowskiego, z czego:

- 33 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym,
- 31 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym,
- 1 osoba z lekkim stopniem niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym,
- 4 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 r. ż.)

„Programu wyrównywania różnic między regionami II w obszarze B”

W 2013 roku w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II w obszarze B” ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zostało dofinansowane zadanie: Likwidacja barier architektonicznych w zakresie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Długoterminowej w Augustowie, (ul. I Pułk Ułanów Krechowieckich 17, 16-300 Augustów) między innymi: dostawa, zakup i montaż dźwigu osobowego oraz roboty budowlane dotyczące zakupu i montażu drzwi wewnętrznych w ilości 9 sztuk. Ogólny koszt zadania wyniósł 299 305,00 zł, z tego ze środków PFRON dofinansowano kwotę 150 000,00 zł.

W 2015 roku w ramach Programu zrealizowano wniosek Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Augustowie na likwidację barier architektonicznych w zakresie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w SP ZOZ (16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12). Zostało przyznane dofinansowanie do zakupu windy w budynku głównym szpitala. Ogólny koszt zadania wyniósł 251 744,94 zł, z tego ze środków PFRON dofinansowano kwotę 110 000,00 zł. W bieżącym roku (2016 rok) w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III w obszarze D” ze środków PFRON dofinansowano zakup samochodów 9-osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych dla: Domu Pomocy Społecznej, 16-300 Augustów, ul. Studzieniczna 2 – ogólny koszt zadania 129 029,00 zł oraz Warsztatu Terapii Zajęciowej prowadzonego przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych WTZ w

Augustowie - ogólny koszt zadania 125 616,00 zł. Ze środków PFRON dofinansowano w obu przypadkach po 75 000,00 zł.

Projekt „Razem łatwiej – integracja społeczno – zawodowa mieszkańców powiatu augustowskiego”

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie od 2008 roku zajmowało się realizacją projektu pt. „Razem łatwiej – integracja społeczno – zawodowa mieszkańców powiatu augustowskiego”, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Do końca czerwca 2015 roku w projekcie wzięło udział 767 osób, w tym 338 osób niepełnosprawnych, między innymi uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej. Osoby niepełnosprawne objęte zostały różnymi formami wsparcia mającymi na celu przede wszystkim przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost zdolności do zatrudnienia. Do tzw. instrumentów aktywnej integracji, które zastosowano wobec osób niepełnosprawnych należały m.in.: indywidualne i grupowe doradztwo zawodowe, indywidualne i grupowe poradnictwo psychologiczne, kursy zawodowe, udział w turnusach rehabilitacyjnych.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Augustowie obejmuje swoją działalnością wszystkie placówki oświatowe i opiekuńczo – wychowawcze z terenu Powiatu Augustowskiego ,tj. miasta i gminy Augustów, miasta i gminy Lipsk oraz gminy: Bargłów, Nowinka, Płaska, Sztabin.

Celem Poradni jest:

1. udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
2. udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Poradnia realizuje swoje zadania w szczególności przez: diagnozę, terapię, konsultację, psychoedukację, doradztwo, działalność profilaktyczną i działalność informacyjną.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Augustowie w roku szkolnym 2015/2016 realizując swoje założenia statutowe przeprowadziła 1528 badań specjalistycznych (w tym: 679 badań psychologicznych; 550 pedagogicznych oraz 299 logopedycznych). Ponadto wydała orzeczenia kwalifikacyjne do kształcenia specjalnego i indywidualnego nauczania w liczbie

127 oraz wydano 605 opinii specjalistycznych. Psychologowie i pedagodzy z Poradni prowadzili zajęcia warsztatowe i prelekcje dla uczniów z różnych typów szkół z Powiatu Augustowskiego wspierając pracę wychowawczą szkół i placówek. Poradnia organizowała prelekcje dla rodziców i przeprowadzała szkolenia Rad Pedagogicznych. Wspierała także pracę nauczycieli i wychowawców poprzez porady, konsultacje, szkolenia i prelekcje.

Domy Pomocy Społecznej

Na terenie Powiatu Augustowskiego funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w Augustowie. Powiatowe Centrum Pomocy w Augustowie sprawuje nadzór nad ich działalnością. Domy Pomocy Społecznej prowadzone są przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi Prowincji Warszawskiej na zlecenie Powiatu Augustowskiego. Dom Pomocy Społecznej w Augustowie przy ulicy 3 Maja 57 posiada 80 miejsc a przy ul. Studzieniczna 2, posiada 50 miejsc. Do Domów Pomocy Społecznej kierowane są osoby w wieku od 3 do 25 lat.

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, która została powołana przez Starostę Powiatu Augustowskiego. Do zakresu działania Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacja praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów, oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. Członkowie Społecznej Rady opiniują również projekty uchwał Rady Powiatu dotyczące problematyki osób niepełnosprawnych. Wszystkie opinie lub propozycje zaproponowane przez Społeczną Radę są przekazywane do odpowiednich instytucji lub organizacji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie jest jedną z większych placówek oferujących pomoc niepełnosprawnym, z racji tego, że jego obszar działania obejmuje swym zasięgiem najliczniejsze pod względem zamieszkiwanej ludności miasto Augustów. Tabele 38 i 39 obrazują pomoc przyznawaną mieszkańcom przez ten Ośrodek z powodu niepełnosprawności.

Tabela 42. Przyznanie pomocy przez MOPS w Augustowie ze względu na niepełnosprawność w latach 2012 – 2015

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
2015	174	265
2014	160	258
2013	154	240
2012	752	1973

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie

Tabela 43. Udzielone świadczenia - zasiłki okresowe przyznane z powodu niepełnosprawności

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	75	168	27837.00	71	111
2014	40	186	37007.00	38	79
2013	46	188	50617.00	46	115
2012	25	94	26057.00	24	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Augustowie

Poniższe tabele przedstawiają wycinkowo świadczoną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku oraz Gminny Ośrodek Pomocy w: Augustowie, Nowince, Płaskiej, Sztabinie pomoc przyznaną z powodu niepełnosprawności.

Tabela 44. Pomoc przyznana w latach 2012 – 2015 przez MGOPS w Lipsku oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Augustowie, Nowince, Płaskiej, Sztabinie z powodu niepełnosprawności

		Gm. w. Augustów	Gm. w. Nowinka	Gm. w. Płaska	Gm.m-w. Lipsk	Gm. w. Sztabin
Liczba rodzin ogółem	2015	48	20	26	67	23
	2014	47	25	29	66	20
	2013	48	21	23	65	15
	2012	42	19	21	65	17
Liczba osób w rodzinach	2015	151	56	34	196	101
	2014	161	76	36	192	94
	2013	171	74	31	216	90
	2012	150	58	31	214	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu augustowskiego

Tabela 45. Zasilki okresowe przyznane w latach 2012 – 2015 przez MGOPS w Lipsku oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Augustowie, Nowince, Płaskiej, Sztabinie z powodu niepełnosprawności w ramach zadań własnych.

	Lata	Gm. w. Augustów	Gm. w. Nowinka	Gm. w. Płaska	Gm. m- w. Lipsk	Gm. w. Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2015	-	2	-	6	10
	2014	1	9	-	9	10
	2013	-	10	-	11	8
	2012	-	6	-	8	10
Liczba świadczeń	2015	-	28	-	18	45
	2014	2	45	-	43	46
	2013	-	37	-	55	28
	2012	-	38	-	33	41
Kwota świadczeń w zł	2015	-	10813.52	-	7862	18046
	2014	1282	19401.65	-	13407	20133
	2013	-	19136.36	-	24572	11851
	2012	-	11655.29	-	9188	16600
Liczba rodzin	2015	-	7	-	5	10
	2014	1	9	-	9	10
	2013	-	10	-	10	7
	2012	-	6	-	7	9
Liczba osób w rodzinach	2015	-	30	-	13	51
	2014	5	33	-	32	42
	2013	-	45	-	40	31
	2012	-	18	-	23	42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu augustowskiego

Problemy osób starszych oraz długotrwale chorych.

Starzenie się społeczeństwa jest powszechnym i nieodwracalnym faktem demograficznym. Stanowi jeden z podstawowych problemów współczesnych czasów. „Starość społeczna” jest zjawiskiem relatywnie nowym, ze względu na liczbę osób dożywających tzw. sędziwego wieku – powyżej 85 lat. Istnieje obawa, iż niski przyrost naturalny i wydłużenie życia nie gwarantują nawet zastępowalności pokoleń. Wraz ze starzejącym się społeczeństwem będzie wzrastała liczba osób chorych, niepełnosprawnych, potrzebujących pomocy. Należy pamiętać, że opieka nad człowiekiem starym i chorym, potrzebującym pomocy jest prawem każdego człowieka i jednocześnie obowiązkiem społeczeństwa. W związku z powyższym, rolą powiatu jest podjęcie skutecznych działań gwarantujących seniorom należne miejsce w społeczeństwie, możliwość zaspokajania potrzeb i poprawę jakości życia.

W powiecie augustowskim **62,8%** mieszkańców jest w wieku produkcyjnym, **18,1%** w wieku przedprodukcyjnym, a **19,0%** mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców powiatu augustowskiego wynosi **40,7 lat** i jest **porównywalny do** średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.⁹

Jednym z dominujących problemów społecznych jest także występowanie długotrwałej choroby. Choroba prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny. Sytuacja taka to efekt wydatków na leczenie - dojazdy do specjalistów, zakup lekarstw, rehabilitacja i różnego typu świadczenia - będących udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością, jak też ograniczenie dochodów - utrata pracy i w końcowym etapie uzyskanie renty inwalidzkiej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarabkowania.

Główną placówką świadczącą pomoc osobom starszym i długotrwale chorym na terenie Powiatu Augustowskiego jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie. Oferuje on usługi opiekuńcze i specjalistyczne udzielając pomocy osobom starym, niepełnosprawnym, samotnym, długotrwale lub ciężko chorym, nieporadnym w prowadzeniu gospodarstwa oraz osobom, którym rodziny nie mogą zapewnić takiej pomocy lub zrzekły się pomagać.

Podobnego charakteru usługi opiekuńcze na terenie Powiatu Augustowskiego świadczą także Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w: Augustowie, Bargłowie Kościelnym, Nowince, Płaskiej, Sztabinie oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipsku.

Poniższe tabele ukazują rozmiar pomocy świadczonej w latach 2012-2015 i przyznanej przez niektóre placówki z powodu długotrwałej choroby, wynikającej także z wieku starszego społeczeństwa lokalnej z terenu Powiatu Augustowskiego.

---

⁹ Źródło: : http://www.polskawliczbach.pl/powiat_augustowski

Tabela 46. Pomoc przyznana w latach 2012-2015 przez MGOPS Lipsk, MOPS Augustów oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Płaskiej z powodu długotrwałej choroby.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Płaska	Gmina Nowinka	Miasto Augustów	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2012	47	3	20	brak danych	34	4
	2013	53	3	20	brak danych	34	5
	2014	55	6	17	brak danych	25	4
	2015	50	0	9	brak danych	27	9
Liczba świadczeń	2012	70	7	72	brak danych	78	20
	2013	77	16	50	brak danych	68	18
	2014	42	25	57	brak danych	64	16
	2015	44	0	66	brak danych	66	34
Kwota świadczeń w zł	2012	20 959	2 204	22804	brak danych	25 529	10 403
	2013	25 256	3 076	18 407	brak danych	15 385	9 114
	2014	22 120	8 534	20 942	brak danych	16 642	6 308
	2015	21 482	0	24 557	brak danych	21 294	16 824
Liczba rodzin	2012	47	3	16	493	34	4
	2013	53	3	19	520	34	5
	2014	55	6	22	507	25	4
	2015	50	0	16	549	27	9
Liczba osób w rodzinach	2012	166	12	65	731097	111	23
	2013	184	7	73	1215	110	22
	2014	175	18	61	1162	74	13
	2015	181	0	33	1247	84	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego.

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi jest świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania oprócz czynności pielęgnacyjno-opiekuńczych obejmują również czynności polegające na zaspokojeniu codziennych czynności życiowych (zakupy, przygotowanie posiłków, palenie w

piecu, mycie okien, utrzymanie w porządku i czystości pomieszczeń, pranie w domu lub odnoszenie do pralni itd.).

Tabela 47. Pomoc przyznana w latach 2012-2015 przez MGOPS Lipsk, MOPS Augustów oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Płaskiej w postaci usług opiekuńczych.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Płaska	Gmina Nowinka	Miasto Augustów	Gmina miejsko-wiejska Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2012	4	7	0	72	9	0
	2013	3	5	0	76	10	0
	2014	4	12	0	77	8	0
	2015	3	8	1	74	5	2
Liczba świadczeń	2012	1874	11 006	0	17656	1905	0
	2013	2304	7 006	0	16452	1841	0
	2014	1996	8 607	0	16061	1652	0
	2015	1433	9 034	2	15377	1450	420
Kwota świadczeń w zł	2012	14 468	55 029	0	422560	33217	0
	2013	19 003	56 053	0	400247	33161	0
	2014	16 595	60 247	0	400412	49663	0
	2015	12 138	63 241	4000	187086	42884	7 977
Liczba rodzin	2012	4	7	0	71	9	0
	2013	3	5	0	76	9	0
	2014	4	12	0	77	8	0
	2015	3	8	1	74	5	2
Liczba osób w rodzinach	2012	4	7	0	79	11	0
	2013	3	5	0	93	10	0
	2014	4	12	0	92	8	0
	2015	3	8	5	92	5	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego.

Tabela 48. Pomoc przyznana w latach 2012-2015 przez MGOPS Lipsk, MOPS Augustów oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w: Nowince, Augustowie, Sztabinie, Plaskiej w postaci usług opiekuńczych przysługujących na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego.

	Lata	Gmina Augustów	Gmina Plaska	Gmina Nowinka	Miasto Augustów	Gmina miejsko-wiejsko Lipsk	Gmina Sztabin
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	2012	0	0	0	0	5	0
	2013	0	0	0	0	5	0
	2014	1	0	0	0	5	1
	2015	3	0	0	0	6	1
Liczba świadczeń	2012	0	0	0	0	1676	0
	2013	0	0	0	0	1738	0
	2014	160	0	0	0	2055	180
	2015	1063	0	0	0	2444	215
Kwota świadczeń w zł	2012	0	0	0	0	24000	0
	2013	0	0	0	0	24000	0
	2014	8000	0	0	0	38160	10710
	2015	50190	0	0	0	42740	14 405
Liczba rodzin	2012	0	0	0	0	5	0
	2013	0	0	0	0	5	0
	2014	1	0	0	0	5	1
	2015	3	0	0	0	6	1
Liczba osób w rodzinach	2012	0	0	0	0	7	0
	2013	0	0	0	0	7	0
	2014	4	0	0	0	6	5
	2015	13	0	0	0	7	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Augustowskiego.

Osoby niepełnosprawne i starzejące się społeczeństwo stanowią wyzwanie w procesie planowania strategicznego. Dbłość o potrzeby w/w grup wymusza zmiany w usługach publicznych oraz świadomości i podejściu społecznym i stanowi ogromne wyzwanie dla lokalnych samorządów.

Przy pracach nad tworzeniem zadań do zrealizowania przy pomocy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Augustowskiego na lata 2017-2022 należy mieć na uwadze, że niepełnosprawność determinuje sytuację całych rodzin osób niepełnosprawnych, zmuszając je do wzmocnienia funkcji opiekuńczych, kosztem innych funkcji rodziny. Niepełnosprawność zmienia strukturę przychodów i wydatków budżetu rodziny, powodując niejednokrotnie drastyczne zubożenie i degradację społeczną. Postępujące zubożenie sprzyja postawom bierności, apatii, zaniku aktywności społecznej i zawodowej. W związku z tym, należy stworzyć cele, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, a z drugiej, ułatwiały powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, do aktywności zawodowej i społecznej.

4.7. SYSTEM OPIEKI ZDROWOTNEJ

Według WHO „Zdrowie jest stanem pełnego, dobrego samopoczucia/dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego, a jednostki lub grupy muszą mieć możliwość określenia i realizowania swoich dążeń, zaspokajania swoich potrzeb, a także zmiany środowiska bądź radzenia sobie z nim. Dlatego zdrowie jest postrzegane jako zasób życiowy, a nie cel życia. Zdrowie jest pojęciem pozytywnym obejmującym zasoby osobiste i społeczne oraz możliwości fizyczne, a nie tylko brakiem- obiektywnie istniejącej – choroby, czy niepełnosprawności”.

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu.

Na terenie powiatu augustowskiego zadania z zakresu ochrony zdrowia na podstawie umów zawartych z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia realizują w ramach:

1. Opieki szpitalnej:

- PROKARDIA SP.J. Z. Kasprowicz, A. Ziółek Oddział Kardiologiczny z Oddziałem Intensywnej Opieki Kardiologicznej, 16-300 Augustów, ul. M. Konopnickiej 11,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Augustowie, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12, realizujący świadczenia zdrowotne na oddziałach: anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgii ogólnej, chorób

wewnętrznych, obserwacyjno – zakaźnym, ginekologiczno – położniczym, chirurgii urazowo – ortopedycznej, pediatrycznym i izbie przyjęć.

2. Ambulatoryjnej opieki specjalistycznej:

- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Dermatologiczno – Wenerologiczna, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 19,
- ISPL Otolaryngologiczna Lek. Med. B. Więcko, 16-300 Augustów, ul. Mostowa 1,
- ISPL Poradnia Kardiologiczna Lek. Med. L. Bychto, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- ISPL Poradnia Reumatologiczna, 16-300 Augustów, ul. Złota 9,
- NZOZ DENT –O- MED, Poradnia Otolaryngologiczna, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- NZOZ Medyczne Centra Diagnostyczne VOXEL w Augustowie, Pracownia Tomografii Komputerowej, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Dermatologiczna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Endokrynologiczna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Ginekologiczno- Położnicza, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Kardiologiczna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Chorób Naczyń, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Otolaryngologiczna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Preluksacyjna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Urologiczna, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ PROKARDIA, Poradnia Kardiologiczna z Poradnią Kontroli Rozruszników 16-300 Augustów, ul. Konopnickiej 11,
- NZOZ PROFAMILIA, Poradnia Ginekologiczno- Położnicza, 16-300 Augustów, ul. 3 Maja 49,

- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Alergologii, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Ginekologiczno-Położniczy, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Neurologii, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Okulistyczny, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Onkologii, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ RADIOLOGICA, Pracownia Rezonansu Magnetycznego, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- NZOZ REUMA – MED Augustów Dr n. med. M. J. Pełczyńska , Poradnia Osteoporozy, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- NZOZ REUMA – MED Augustów Dr n. med. M. J. Pełczyńska , Poradnia Reumatologiczna, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Chirurgii Ogólnej, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Ginekologiczna, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Chorób Zakaźnych, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Chirurgii Urazowo - Ortopedycznej, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Poradnia Pulmonologiczna, 16-300 Augustów, ul. Zarzecze 3 17 B.

3. Opieki paliatywnej i hospicyjnej

- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Paliatywnej im. Jana Pawła II w Suwałkach, Zespół Domowej Opieki Paliatywnej Oddział w Augustowie, 16-300 Augustów, ul. Rosiczkowa 2,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej, Hospicjum Stacjonarne/ Oddział Medycyny Paliatywnej, 16-300 Augustów, ul. I Pułk Ułanów Krechowieckich 17.

4. Opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień

- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet Zdrowia Psychicznego, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ PZP-PTU I W A. S. Litwińczuk – Poradnia Leczenia Uzależnień, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12 A,
- NZOZ PZP-PTU I W A. S. Litwińczuk – Poradnia świadczenia zdrowia psychicznego dla dorosłych, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12 A.

5. Podstawowej opieki zdrowotnej

- NZOZ Medyczne Centrum Diagnostyczno – Lecznicze L. S. Kisiel, Poradnia Lekarza POZ, 16-300 Augustów, ul. Jaćwieska 18,
- NZOZ Przychodnia Lekarsko – Pielęgniarska ESKULAP, Gabinet POZ, 16-300 Augustów, ul. Wojska Polskiego 51,
- NZOZ Przychodnia Rodzinna w Augustowie, Gabinety Lekarskie, 16-300 Augustów, ul. Hoża 2 B,
- Praktyka Lekarska H. T. Puciłowska, Gabinet Lekarza POZ, 16-300 Augustów, ul. 29 Listopada 20,
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych LIDER, Gabinet Lekarza POZ, 16-300 Augustów, ul. Mostowa 1,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Ambulatorium, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Lipsku, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej POZ, 16-315 Lipsk, ul. Rynek 7,
- NZOZ Przychodnia Rodzinna S.C. GOZ Bargłów Kościelny, Gabinety Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Gminny Ośrodek Zdrowia, 16-320 Bargłów Kościelny, ul. Tysiąclecia 12,
- NZOZ S.C. CORDIS, Gabinet Lekarski w Bargłowie, 16-320 Bargłów Kościelny, ul. Augustowska 21,
- Przychodnia POZ Płaska 54, J. Cieniewicz, Gabinet Lekarza POZ, 16-326 Płaska 54
- NZOZ Ośrodek Zdrowia w Nowince, Gabinety POZ, 16-304 Nowinka,
- NZOZ Przychodnia Lekarzy Rodzinnych w Sztabinie, 16-310 Sztabin, ul. Augustowska 45.

6. Rehabilitacji leczniczej

- EURO MED. Sp. z o. o. Zespół Rehabilitacji Domowej, 16-300 Augustów, ul. Mostowa 1/105,
- PROKARDIA SP.J. Z. Kasprowicz, A. Ziółek Prowadząca NZOZ PROCARDIA, Oddział Rehabilitacji Kardiologicznej Stacjonarnej, 16-300 Augustów, ul. M. Konopnickiej 11,
- SP ZOZ w Augustowie, Dział Fizjoterapii, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- SP ZOZ w Augustowie, Poradnia Rehabilitacyjna, 16-300 Augustów, ul. Szpitalna 12,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Gabinet Fizjoterapii (Rehabilitacja lecznicza- fizjoterapia ambulatoryjna dla dzieci), 16-300 Augustów, ul. Zarzecze3 17 B,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Rehabilitacja Ogólnoustrojowa (Rehabilitacja ogólnoustrojowa w ośrodku/oddziale dziennym dla dzieci), 16-300 Augustów, ul. Zarzecze3 17 B,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Rehabilitacja Lecznicza Pracownia Fizjoterapii, 16-300 Augustów, ul. Zarzecze3 17 B,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Rehabilitacja Lecznicza Poradnia Rehabilitacyjna, 16-300 Augustów, ul. Zarzecze3 17 B,
- ZOZ Przychodnia Stomatologiczno – Lekarska E&B Falkowscy s. c., Rehabilitacja Lecznicza Ośrodek Rehabilitacji Diennej, 16-300 Augustów, ul. Zarzecze3 17 B.

7. Świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych

- NZOZ Przychodnia Rodzinna w Augustowie, Pielęgniarska Opieka Długoterminowa, 16-300 Augustów, ul. Hoża 2 B,
- Przychodnia Lekarzy Rodzinnych LIDER, Pielęgniarska Opieka Długoterminowa, 16-300 Augustów, ul. Mostowa 1,
- Przychodnia Pielęgniarsko – Położnicza NUTRIX, Pielęgniarska Opieka Długoterminowa, Opieka Domowa, 16-300 Augustów, Kościuszki 5A,
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej, 16-300 Augustów, ul. I Pułk Ułanów Krechowieckich 17.

8. Opieki stomatologicznej

- Realizowana w 13 gabinetach stomatologicznych w ramach umów zawartych z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia oraz

w gabinetach prywatnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Oddziału NFZ z 2016 roku

Z powyższych danych wynika, iż największą jednostką odpowiedzialną za ochronę zdrowia w Powiecie Augustowskim jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Augustowie, który realizuje świadczenia zdrowotne na 7 oddziałach szpitalnych. Świadczenia ambulatoryjne opieki specjalistycznej są wykonywane w 9 poradniach specjalistycznych, świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej w 1 poradni oraz rehabilitacja lecznicza realizowana jest w dziale fizjoterapii i poradni rehabilitacyjnej.

Na terenie powiatu augustowskiego działa 21 aptek ogólnodostępnych. Dyżury aptek w porze nocnej, niedziele, święta i inne dni wolne od pracy pełnią przemiennie apteki funkcjonujące w Augustowie według ustalonego harmonogramu.

Dodatkowym atutem Powiatu Augustowskiego w dziedzinie pomocy społecznej zarówno osobom sprawnym, jak i osobom niepełnosprawnym, starszym, długotrwale chorym jest funkcjonowanie dwóch sanatoriów leczniczych. Znajdują się one w Augustowie, stanowiącym jedyne miasto uzdrowiskowe w regionie.

1. **Sanatorium Uzdrowiskowe Augustów**, ul. Zdrojowa 3/5/7, 16-300 Augustów stanowi własność BiaVita Polska Spółka Akcyjna, NIP: 5420202279, Regon 000659414 z siedzibą w Białymstoku, ul. M. Skłodowskiej –Curie 14, 15-097 Białystok.

Bazę Sanatorium stanowi trzykondygnacyjny budynek wyposażony w windę osobową, dysponujący pokojami z pełnym węzłem sanitarnym oraz jadalnią. Ośrodek posiada bogato wyposażoną bazę rehabilitacyjną, w pełni dostępną osobom niepełnosprawnym.

Obecnie trwa rozbudowa ośrodka. Planowane przedsięwzięcie będzie polegało na rozbudowie istniejącej części hotelowej oraz budowie nowego obiektu hotelowego i dwukondygnacyjnej części zabiegowo – rekreacyjnej w tym basenu. Nowa baza zabiegowa zapewni kuracjom wyższy standard wykonywanych zabiegów oraz stworzy nowe możliwości do przyjęcia większej liczby gości. Inwestycja podniesie atrakcyjność turystyczną regionu oraz stworzy nowe miejsca pracy. Nowo wybudowany obiekt hotelowy będzie posiadał 54 pokoje o wysokim standardzie, co łącznie z obecną bazą hotelową zapewni 274 miejsca noclegowe w 141 pokojach hotelowych. Sanatorium Uzdrowiskowe Augustów po rozbudowie będzie pozycjonowane jako innowacyjny 3* hotel funkcjonalnie przygotowany na pobyt długoterminowy, przystosowany też dla osób starszych i niepełnosprawnych z bogatą bazą zabiegową, a także zabiegami wellness i rekreacji. Planowane zakończenie tej inwestycji to grudzień 2016 roku. Sanatorium Uzdrowiskowe

Augustów po rozbudowie stanowić będzie niepowtarzalną atrakcję turystyczną w regionie północno- wschodniej Polski.

2. **„Pałac na wodzie” Falkowski** to drugie nowoczesne sanatorium zlokalizowane w Augustowie nad brzegiem rzeki Netta, w bliskiej odległości od jeziora Necko. Sąsiedztwo z rzeką zapewnia kuracjom wspaniałe widoki oraz możliwość miłego spędzenia czasu na spacerach lub wycieczkach po bulwarach nadrzecznych, prowadzących aż do malowniczego jeziora Necko. Bazę sanatorium stanowią pokoje z pełnym węzłem sanitarnym, windą. „Pałac na wodzie” Falkowski świadczy szerokie usługi z rehabilitacji dziennej i stomatologii. W ośrodku znajdują się : Specjalistyczna Klinika Stomatologii, Gabinety Specjalistyczne - m.in. Poradnia rehabilitacyjna, diabetologiczna, pulmonologiczna oraz Rehabilitacja lecznicza i Oddział rehabilitacji dziennej.

5. ANALIZA SWOT sytuacji społecznej na terenie Powiatu Augustowskiego

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed strategią rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Augustowskim.

1. Obszar: Pomoc społeczna, w tym kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Realizowanie lokalnych programów wsparcia z zakresu pomocy społecznej w tym dla osób niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe o znacznym potencjale działania. Profesjonalizm kadr pomocy społecznej Zwiększenie zakresu usług realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej. Otwartość na problemy społeczne,	<ul style="list-style-type: none"> Koncentracja problemów w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Narastanie zjawiska "wyuczonej bezradności" Roszczeniowa postawa klientów pomocy społecznej. Niska dostępność specjalistycznego wsparcia i terapii dla osób potrzebujących. Utrwalony w społeczeństwie negatywny wizerunek klienta pomocy społecznej,

<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał demograficzny – znaczna ilość osób w wieku produkcyjnym, • Wykorzystanie funduszy unijnych jako dodatkowego źródła finansowania. • Możliwość pozyskiwania przez organizacje pozarządowe środków gminnych, unijnych, • Zatrudnianie w gminach asystentów rodziny, • Wsparcie psychologa-psychoterapeuty, • Realizacja gminnych programów pomocowych (Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie), • Dobra znajomość środowiska, • Dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych – aktywnie działająca GKRPA, • Objęcie przez OPS pomocą rodzin zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu, • Funkcjonowanie LZI w zakresie udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz skierowane do osób stosujących przemoc, • Pomoc rodzinom zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych oraz ustawą o pomocy uprawnionym do alimentów, • Świadomość mieszkańców na temat miejsc, w których mogą uzyskać pomoc, • Realizacja programów pomocowych współfinansowanych ze środków 	<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie problemów związanych z przemocą w rodzinie, uzależnieniami oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, • Ograniczone środki finansowe, • Ograniczenie funkcjonowania OPS – przepisy ustawy, • Dużo dokumentacji, za mało czasu na pracę socjalną, • Brak chęci podopiecznych OPS do zmiany swojej aktualnej sytuacji, • Ubożenie społeczeństwa, • Brak zatrudnionego superwizora, • Ograniczone środki finansowe na programy związane ze wsparciem i akcje społeczne adresowane do rodzin.
--	---

zewnątrznych (dożywianie, asystent rodziny itp.).	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój sektora małej przedsiębiorczości – zwiększenie liczby miejsc pracy, • Pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców przy podjęciu wspólnych działań jednostek i organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej, • Pokazywanie pozytywnych wzorców osób, rodzin i środowisk, • Współpraca jednostek pomocy społecznej z mediami, • Zwiększenie tolerancji na inność, • Utworzenie wielu innych placówek rozszerzających ofertę z zakresu pomocy społecznej adresowanych do społeczeństwa, • Łączenie potencjałów administracji samorządowej i organizacji pozarządowych, • Inicjowanie rozwoju wolontariatu, • Wspieranie działań samopomocowych z zakresu pomocy społecznej, • Rozwój współpracy istniejących już instytucji pomocy społecznej, • Integracja z UE – możliwości pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych, • Umiejętność stosowania prawa przez podmioty działające w sferze pomocy społecznej, • Większa otwartość instytucji samorządowych na współpracę z organizacjami pozarządowymi, w zakresie zadań pomocy społecznej, • Aktywne zasoby ludzkie, • Lansowanie polityki prozatrudnieniowej, • Przywiązanie do tradycyjnych wartości: rodziny, ojczyzny, Kościoła, pracy, tradycji i edukacji wzywających do pomocy drugiemu, 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Niespójny system prawny w zakresie pomocy społecznej, • Zniechęcenie ludzi do zmiany sytuacji, • Stanowienie aktów prawnych i poszerzanie kompetencji instytucji pomocy społecznej bez zapewnienia środków finansowych, • Nierównomierny podział zadań pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, • Zniechęcenie ludzi do zmiany sytuacji, • Niż demograficzny – zwłaszcza mała liczba urodzeń w gminach wiejskich, • Niestabilny system prawny, • Umocnienie się postawy roszczeniowej świadczeniobiorców wobec pomocy społecznej wskutek nadmiernego wsparcia, wyuczona bezradność, • Negatywne wzorce zachowań społecznych, • Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości do środków budżetowych, • Długotrwałe uzależnienie rodzin od korzystania z pomocy społecznej, • Brak wsparcia osób dotkniętych kryzysem, • Upadek autorytetu społecznego, nasilający się rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej, • Duża odległość od centrów edukacyjnych, kulturalnych szczególnie młodzieży wiejskiej, • Wzrastająca bierność i niezaradność ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • Nierównomierny podział zadań pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, • Migracja ludzi wykształconych,

<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie i realizacja programów pomocowych na rzecz mieszkańców powiatu znajdujących się w trudnej sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych, • Powstawanie chorób związanych z uzależnieniem od środków zmieniających świadomość, • Słaba oferta wsparcia animacyjnego w miejscu zamieszkania, • Brak kompleksowej mapy zasobów oraz potrzeb osób starszych, • Złe schematy radzenia sobie z problemami, • Dziedziczenie postaw i zachowań rodziców uzależnionych, • Zwiększająca się liczba czynników uzależniających – telewizja, internet, gry komputerowe, • Ograniczenie ponadlokalnych środków finansowych na rzecz wsparcia i pomocy.
---	--

2. Obszar: Bezrobocie, rynek pracy w Powiecie Augustowskim.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca władz samorządowych z instytucjami i organizacjami na rzecz realizacji programów z zakresu bezrobocia, pomocy społecznej, ochrony zdrowia. • Różnorodność form wsparcia dla osób bezrobotnych proponowanych przez PUP. • Możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. • Realizacja programów gminnych i powiatowych. • Efektywność instytucji w pozyskiwaniu środków EFS i Funduszu Pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone możliwości znalezienia pracy pomimo dodatkowych programów aktywizujących. • Niedostosowanie kierunków kształcenia w powiecie augustowskim do potrzeb lokalnego rynku pracy. • Niestabilna sytuacja na rynku pracy. • Trudna sytuacja na rynku pracy wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. • Zbyt niska oferta płacy. • Bierna postawa osób nieaktywnych zawodowo. • Brak motywacji do podnoszenia poziomu wiedzy z powodu trudności ze znalezieniem pracy. • Wysoka stopa bezrobocia. • Mała gotowość do podwyższania i uzupełnienia kwalifikacji

	zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków finansowych pochodzących z funduszy unijnych na przekwalifikowanie bezrobotnych w kierunku wykonywania zawodów poszukiwanych na rynku pracy, • Pełniejsze zaspokojenie potrzeb bezrobotnych mieszkańców przy podjęciu wspólnych działań jednostek i organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej, • Poszerzenie rynku pracy dzięki tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, • Dotacje dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej (m.in. dotacje bezzwrotne), • Szkolenia dla osób bezrobotnych ze środków unijnych na potrzeby grupowe lub indywidualne, • Jednorazowe dofinansowanie zakładu pracy do utworzenia stanowiska pracy (refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy), • Lansowanie polityki prozatrudnieniowej, • Zwiększenie szans powrotu na rynek osobom niepełnosprawnym, • Prowadzone szkolenia osób zarejestrowanych jako bezrobotne w kierunku przekwalifikowania się lub założenia własnej działalności gospodarczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Odływ wykwalifikowanej kadry poza granice kraju, • Niespójny system prawny w zakresie pomocy społecznej, • Emigracja zarobkowa wykształconych ludzi, • Roszczeniowa postawa wobec pomocy społecznej, wyuczona bezradność, • Ubogi rynek pracy, • Mała inicjatywa społeczności lokalnej zwłaszcza pracodawców do tworzenia miejsc pracy w tym zatrudniania osób niepełnosprawnych, • Niska mobilność osób bezrobotnych, • Zbyt mała liczba zakładów pracy, • Duża odległość od centrów edukacyjnych szczególnie młodzieży wiejskiej, • Trudności w zdobyciu stypendiów.

3. Obszar: opieka nad dzieckiem i rodziną.

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny, wspieranie rozwoju i promowanie pieczy zastępczej, • Funkcjonowanie wystarczającej na potrzeby powiatu liczby rodzin zastępczych, • Funkcjonowanie na terenie Powiatu Augustowskiego placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, • Dostępna oferta szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych i dla istniejących rodzin zastępczych. • Tworzenie grup wsparcia, • Pozyskiwanie środków finansowych z funduszu UE i innych źródeł zewnętrznych na realizację zadań wspierających rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. • Wsparcie finansowe rodzin zastępczych - udzielanie świadczeń fakultatywnych. • Wspieranie pełnoletnich i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej (pomoc finansowa, prawna, psychologiczna, praca socjalna). • Wykwalifikowana kadra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dysfunkcje rodziny spowodowane przez migracje zarobkowe, • Zwiększająca się liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Mała liczba kandydatów na rodziców zastępczych, • Wzrost liczby dzieci o specjalnych i specjalistycznych potrzebach edukacyjnych, • Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, • Wielopropblemowość rodzin, osłabienie więzi rodzinnych, • Brak rodzin zastępczych specjalistycznych, • Brak mieszkań chronionych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem, • Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dziecka i rodziny, • Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin, • Wzrost jakości usług skierowanych do dziecka i rodziny poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników oraz permanentne dostosowywanie tych usług do potrzeb dziecka i rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby dzieci o specjalnych i specjalistycznych potrzebach edukacyjnych, • Brak kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne, • Niestabilność uregulowań prawnych, • Uzależnienie rodzin od wsparcia pomocy społecznej, • Niedostateczna konsolidacja działań instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększanie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych w obszarze pomocy i wsparcia dziecka i rodziny i młodzieży. 	
---	--

4. Obszar: Marginalizacja grup społecznych, patologie społeczne, przestępczość, uzależnienia, bezdomność.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programów gminnych i powiatowych, • Sprawnie działające jednostki odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne, • Upowszechnianie zasad bezpiecznego życia, • Podejmowanie działań interdyscyplinarnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, • Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, • Współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, • Realizacja programów profilaktyki i wychowawczego w szkołach, • Działalność klubów sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukrywanie zjawiska przemocy domowej, rówieśniczej, • Niska wrażliwość społeczna na przemoc w rodzinie, przestępczość i patologie społeczne, • Niewystarczająca dostępność specjalistycznego wsparcia na rzecz osób doświadczających kryzysu, • Brak spójnego systemu współpracy instytucji zajmujących się pomocą w sytuacjach kryzysowych, • Brak wiedzy na temat rzeczywistej skali występowania przemocy domowej, • Brak kompleksowego wsparcia ofiar przemocy, • Brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej, mieszkań socjalnych, poradni rodzinnej, centrum terapeutycznego dla młodzieży, • Nieskuteczne przepisy w przypadku sprawców przemocy i osób uzależnionych, brak faktycznego wpływu i narzędzi mobilizujących do współpracy.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie, • Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, • Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy, • Ułatwienie dostępu do pomocy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, • Wzrastająca liczba dzieci i młodzieży podejmujących zachowania ryzykowne, • Bagatelizowanie skali i skutków zjawiska przemocy w rodzinie,

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość realizacji wspólnych projektów z organizacjami pozarządowymi, • Wykorzystywanie mediów do szerzenia wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające, czasami nieskuteczne działania realizowane przez służby w ramach procedury NK.
--	--

5.Obszar: Niepełnosprawność, problemy osób starszych oraz długotrwale chorych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, • Działalność dwóch domów pomocy społecznej, • Istniejące placówki wspomagające osoby niepełnosprawne (WTZ, ŚDS), • Działalność Poradni Pedagogiczno – Psychologicznej, • Doświadczona i wykształcona kadra pracująca z osobami niepełnosprawnymi, • W pełni wykorzystywane środki PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, • Funkcjonowanie i rozszerzenie oferty kształcenia w Zespole Szkół Specjalnych w Augustowie poprzez utworzenie ponadgimnazjalnej (o charakterze powiatowym) szkoły przysposabiającej do pracy, • Funkcjonowanie na terenie powiatu augustowskiego warsztatu terapii zajęciowej, środowiskowego domu samopomocy społecznej, • Upowszechnianie informacji dotyczącej praw i problemów osób niepełnosprawnych, • Umiejętność pozyskiwania środków z zewnątrz (dotacje MPiPS, środki PFRON, środki UE), • Udzielanie wsparcia pracodawcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak pełnych danych o rzeczywistej liczbie i skali potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie, • Niewielka liczba kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych, • Ograniczona liczba szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym i osobom niepełnosprawnym, • Niska świadomość pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych, • Istniejące bariery architektoniczne w dostępie do infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych, • Brak domu pomocy społecznej dla osób starszych, • Brak zakładów aktywności zawodowej, • Brak wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, • Zbyt mała liczba sygnalizacji dźwiękowej w mieście Augustów, • Zagrożenie demograficzne, starzejące się społeczeństwo, • Niewystarczające instrumenty wspomagające opiekunów osób niepełnosprawnych, • Ograniczenia finansowe osób starszych wynikające z niskich rent i emerytur.
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, • Współpraca jednostek i organizacji pozarządowych w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym, • Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej, • Rozwój wolontariatu, • Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych ze środków EFS, • Pozyskiwanie funduszy unijnych na inwestycje służące osobom niepełnosprawnym, • Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, • Upowszechnienie problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw. 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się ludności, • Pogorszenie kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych, starszych i ich rodzin, • Wzrastające zapotrzebowanie na lokalne usługi opiekuńcze i stacjonarne, • Wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej w związku z długotrwałą i ciężką chorobą, • Niewystarczające środki finansowe na rehabilitację osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych • Niestabilne i niejasne przepisy prawne.
--	--

6. Obszar: System opieki zdrowotnej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo dobra dostępność do placówek opieki zdrowotnej, • Działalność PROCARDI i Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, • Działalność Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Długoterminowej (Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy oraz Zakład Opieki Paliatywno-Hospicyjnej), • Funkcjonowanie dwóch sanatoriów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i badań diagnostycznych oraz rehabilitacji (limity, długi czas oczekiwania), • Niedostateczna wiedza mieszkańców powiatu na temat profilaktyki i promocji zdrowia, • Niewystarczająca liczba miejsc w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Długoterminowej, • Niewystarczająca w stosunku do potrzeb opieka paliatywna i geriatryczna, • Niewydolność systemu zarządzania i finansowania ochrony zdrowia oraz emigracja wykwalifikowanego personelu medycznego, • Brak poradni zapewniającej opiekę psychiatryczną dla dzieci i młodzieży.
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębienie wiedzy na temat zdrowia, korzystanie z badań profilaktycznych, zachęcanie do zdrowego stylu życia, wczesne wykrycie chorób, • Wzrost w świadomości społeczeństwa znaczenia promocji zachowań prozdrowotnych, • Wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • Pozyskiwanie środków z funduszy Unii Europejskiej na poprawę jakości i dostępności do ochrony zdrowia w powiecie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne umowy o udzielenie świadczeń zdrowotnych, zawierane z NFZ – głównym płatnikiem, • Długi okres oczekiwania na rehabilitację i zabiegi specjalistyczne z NFZ – u, • Niedobory kadrowe w niektórych grupach zawodowych i specjalnościach medycznych (pielęgniarki, lekarze specjaliści), • Postępujący proces starzenia się ludności pozbawionej opieki geriatrycznej, • Występowanie chorób cywilizacyjnych (łatwa dostępność do zakupu używek, brak chęci korzystania z badań profilaktycznych).
---	--

6. **Misja, cele strategiczne i operacyjne strategii:**

Misja i cele strategiczne rozwoju Powiatu Augustowskiego zostały określone w „Strategii Rozwoju Powiatu Augustowskiego do 2020 roku”,
„Powiat Augustowski obszarem zrównoważonego rozwoju i wzrostu poziomu życia jego mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie zasobów lokalnych poprzez poszanowanie walorów kulturowych regionu”.

Misję polityki społecznej określiła Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018:

„Zintegrowane i aktywne społeczeństwo Podlasia, wykorzystujące swój potencjał w kształtowaniu wysokiej jakości życia, z zapewnieniem mieszkańcom regionu możliwości wypełniania ról społecznych i równego dostępu do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017-2022 wpisuje się w misję i cele, które wyznaczają te dokumenty.

	Cele operacyjny	Działania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Termin realizacji	Wskaźniki monitoringowe
AKTYWIZACJA OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.	Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy	Udzielanie przez PUP pomocy w znalezieniu pracy bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, informacje zawodową oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy.	-PUP, -OPS, -organizacje pozarządowe,	środki własne gminy, powiatu, środki EFS, UE	2017-2022	- liczba osób bezrobotnych - liczba ofert pracy - liczba programów skierowanych dla osób bezrobotnych upowszechniających wiedzę o poruszaniu się na rynku pracy
		Zmniejszenie skutków bezrobocia, ubóstwa poprzez przyznawanie i wypłacanie przez PUP zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia oraz udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej.				- liczba osób objętych pomocą finansową z tytułu bezrobocia
	Promowanie zatrudnienia i zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy	Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznych.	Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznych.	środki własne gminy, powiatu, środki EFS, UE, środki jednostek oświatowych, inne źródła		- liczba zrealizowanych projektów, programów skierowanych dla

		Promowanie w powiecie podmiotów ekonomii społecznych.				osób bezrobotnych i osób nimi objętych
		Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych oraz z kościołem.				- liczba podejmowanych inicjatyw wraz z jednostkami pomocy społecznej w celu wsparcia osób zagrożonych bezrobociem, ubóstwem,
		Dostosowanie kierunków kształcenia w powiecie do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz promowanie szczególnie wśród młodzieży, idei planowania rozwoju zawodowego.				- liczba podmiotów ekonomii społecznej, - liczba kierunków kształcenia dostosowanych do rynku pracy, - liczba osób odbywających staże, przygotowania zawodowe, prace społecznie-użytecznych, zatrudnionych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych,
		Upowszechnianie zatrudnienia w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu szczególnie prace społecznie - użyteczne, roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, doposażenie miejsc prac.				- ilość nowych miejsc pracy utworzonych

		Organizowanie szkoleń, doradztwa dotyczącego samo zatrudnienia oraz wsparcie osób rozpoczynających działalność gospodarczą.				poprzez sfinansowanie wyposażenia lub doposażenia tworzonych stanowisk pracy, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba osób podejmujących z powodzeniem działalność gospodarczą,
WSPIERANIE RODZIN ORAZ ZAPEWNIENIE OPIEKOM DZIECIOM I DZIEŹY	Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki.	Wspieranie rodzin biologicznych w środowisku zamieszkania oraz udzielanie im pomocy w przezwyciężaniu problemów, w tym opiekuńczo-wychowawczych i materialnych.	-OPS - PCPR, -PPP, - szkoły, - organizacje pozarządowe	środki własne powiatu i gminy, EFS, UE, inne źródła	2017-2022	- liczba rodzin objętych pomocą w celu przezwyciężenia problemów, w tym opiekuńczo - wychowawczych i materialnych, - liczba udzielonej pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji finansowej,
		Rozwijanie form pracy socjalnej z rodzinami, upowszechnianie funkcji asystenta rodzinnego.				

		Opracowywanie i realizowanie projektów i programów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.				<ul style="list-style-type: none"> - liczba asystentów rodziny i rodzin objętych ich wsparciem, - liczba zrealizowanych programów, - liczba spotkań konsultacyjno-doradczych dla rodziców ze specjalistami-psychologami, pedagogami - liczba dzieci objętych pomocą,
		Promocja i realizacja programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych, skierowanych do rodziców i dzieci.				
		Współpraca z gminami, jednostkami organizacyjnymi gminnymi i powiatowymi w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.				
		Tworzenie i realizacja programów usamodzielnienia.	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR, - PUP, - OPS, 	środki własne powiatu, środki EFS i UE oraz inne źródła		<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób usamodzielnianych realizujących indywidualne programy usamodzielnienia,
		Finansowanie pomocy wychowankom w procesie usamodzielnienia.				

	Usamodzielnienie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w uzyskaniu zatrudnienia wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą.			2017-2022	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób usamodzielnianych objętych wsparciem finansowym i materialnym, - liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, - wysokość udzielonych świadczeń, - liczba osób usamodzielnianych korzystających z pomocy psychologicznej, - liczba mieszkań chronionych, - liczba usamodzielnianych biorących udział w projekcie unijnym,
		Zintensyfikowanie pracy socjalnej z osobami usamodzielnianymi oraz zapewnienie im dostępu do wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.				
		Pozyskiwanie środków unijnych na wspieranie wychowanków w procesie wchodzenia w dorosłe życie.				
		Kontynuowanie i zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego oraz rozwijanie zastępczej opieki rodzinnej poprzez	<ul style="list-style-type: none"> - PCPR - OPS, - organizacje pozarządowe, - kościół 	-środki własne powiatu i gminy, EFS, UE i inne źródła		<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych, - liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i dzieci

	Promocja i rozwój zastępczej formy opieki.	stałe pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych.			2017-2022	umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze, - liczba spotkań w ramach grupy wsparcia, - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, - liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa, - liczba pracowników korzystających ze szkoleń
		Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.				
		Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, a w szczególności w ramach grup wsparcia.				
		Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.				

PRZECIWDZIAŁANIE PATOLOGIOM WYSTĘPUJĄCYCH W RODZINACH	Zapobieganie i ograniczenie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie.	Zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.	-PCPR, - OPS, - Policja, - Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Szkoły, - Organizacje pozarządowe	środki własne gminy, miasta i powiatu, środki EFS, UE, inne źródła		- liczba osób objętych wsparciem, - liczba zespołów interdyscyplinarnych oraz liczba osób objętych ich oddziaływaniem, - liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym, - liczba osób korzystających z poradnictwa prawnego, - liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej, - liczba przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba zorganizowanych
		Realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców.				
		Stworzenie prawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie.				
		Spotkania mające za zadanie podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.				

		Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.				spotkań dotyczących przemocy w rodzinie, - liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia
Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami.	Realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	- PPP - PCPR, - OPS, - Policja, - Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Szkoły, - Organizacje pozarządowe,	środki własne gminy i powiatu, miasta EFS, UE i inne źródła			- liczba zorganizowanych kampanii, spotkań, wydarzeń, - liczba osób biorących w nich udział,
	Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, uwrażliwiających dzieci i młodzież na problem przemocy.	- Szkoła	środki własne gminy i powiatu, miasta EFS, UE i inne źródła			- liczba zrealizowanych programów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w spotkaniach o tematyce przemocy i uzależnieniach,

WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, STARSZYCH I DŁUGOTRWALE CHORYCH	Zwiększenie aktywności społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych	Opracowanie programów i projektów aktywizujących osoby starsze i niepełnosprawne.	- Starostwo Powiatowe, - PCPR, - organizacje pozarządowe, - Urzędy Miejskie i Gminne	Środki własne gminy, miasta i powiatu, środki EFS	2017 - 2022	- liczba programów, wydarzeń, organizacji pozarządowych - liczba osób objętych programami -liczba zlikwidowanych barier
		Wzmacnianie aktywności społecznej i integracji osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych poprzez dostosowanie oferty wydarzeń kulturalnych, sportowych, edukacyjnych do ich potrzeb				
		Prowadzenie kampanii społecznych upowszechniających prawa i potrzeby osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych.				
		Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych				
		Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do instytucji, urzędów, miejsc użyteczności publicznej i świadczonych usług poprzez likwidację barier				

		architektonicznych i urbanistycznych.				
Podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	Działania na rzecz zwiększenia poziomu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,	-PUP -placówki oświatowe	Środki własne powiatu, środki PUP, środki EFS	2017 - 2022	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z doradztwa zawodowego, szkoleń - liczba osób niepełnosprawnych otrzymujących wsparcie w uzyskaniu zatrudnienia	
	Objęcie osób niepełnosprawnych instrumentami i usługami rynku pracy					
	Wspieranie i aktywizowanie działań pracodawców tworzących miejsca pracy dla niepełnosprawnych					
Zapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych, starszych i długotrwale chorych	Pomoc w postaci usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych	-PCPR, - OPS, -PFRON, -organizacje pozarządowe	Środki własne gminy, miasta i powiatu, środki PFRON, środki EFS	2017 - 2022	- liczba nowych form usług dla osób niepełnosprawnych - liczba niepełnosprawnych korzystających z dofinansowań na likwidację barier architektonicznych, barier w	
	Rozwój infrastruktury zapewniającej opiekę i rehabilitację					
	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, barier w komunikowaniu się, barier technicznych zgodnie z indywidualnymi					

		<p>potrzebami osób niepełnosprawnych</p> <p>Refundacja zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych</p> <p>Bezpłatne wsparcie psychologiczne i poradnictwo prawne</p> <p>Promowanie i wspieranie wolontariatu</p>				<p>komunikowaniu się, barier technicznych</p> <p>- liczba osób korzystająca z dofinansowań do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego</p> <p>- liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego i prawnego)</p> <p>- liczba organizacji, instytucji zaangażowanych w rozwój wolontariatu</p> <p>- liczba pozyskanych wolontariuszy</p>
<p>POPRAWA STANU ZDROWIA I ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU DO</p>	<p>Zwiększenie dostępu do usług medycznych</p>	<p>Poprawę jakości świadczonych usług przez placówki medyczne,</p> <p>Doposażenie jednostek służby zdrowia w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny</p>	<p>ZOZ-y, jednostki służby zdrowia</p>	<p>NFZ, środki powiatu, środki EFS, dotacje celowe</p>	<p>2017 - 2022</p>	<p>- liczba osób korzystających z usług medycznych</p> <p>- liczba zakupionego sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego</p>

		Zwiększenie liczby miejsc w Zakładzie Opieki Długoterminowej				- liczba nowo zatrudnionych lekarzy specjalistów
		Dążenie do zwiększenia liczby placówek zdrowotnych świadczących usługi w zakresie zdrowia psychicznego				
		Poprawę dostępności do świadczonych usług, w tym lekarzy specjalistów				
	Poprawa zdrowia mieszkańców powiatu augustowskiego	Propagowanie zdrowego stylu życia	ZOZ-y, jednostki służby zdrowia, placówki oświatowe, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe	NFZ, środki własne gminy, miasta i powiatu, środki EFS, dotacje celowe	2017 - 2022	- liczba zrealizowanych programów, kampanii - liczba osób biorących udział w realizowanych akcjach propagujących zdrowy styl życia - liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych oraz osób które z nich skorzystały
		Edukacja mieszkańców w zakresie zdrowia, w tym zdrowia psychicznego i zaburzeń psychicznych				
		Wspieranie działań profilaktycznych z zakresu zapobiegania chorobom cywilizacyjnym				

7. Monitoring i ewaluacja.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji dotyczących przedsięwzięć planowanych do realizacji.

Proces monitoringu będzie służył identyfikacji osiągniętych wskaźników i rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. Do oceny i obserwacji wdrażanych działań i zaplanowanych celów w Strategii przydatne nam będą wskaźniki monitoringowe. W tym celu, aby móc jasno określić stopień efektywności realizacji strategii, dla każdego celu wyznaczono wskaźniki oceny efektywności jego realizacji. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji Strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko, jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także, jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Ocena realizacji poszczególnych działań strategii obejmuje okres roczny i będzie przedstawiana w sprawozdaniach poszczególnych jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających ze strategii, przekazywanych do Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie do dnia 15 lutego każdego roku za rok ubiegły (w wersji elektronicznej i papierowej). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie sporządza informację zbiorczą z realizacji Strategii i przedkłada ją Zarządowi Powiatu w Augustowie do dnia 15 marca każdego roku.

8. Podsumowanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2017-2022 jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach

przyjętych celów. Opracowana strategia wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, która uwzględnia potrzeby mieszkańców powiatu i prowadzi do realizacji założonej misji.

Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy wszystkich zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców Powiatu Augustowskiego. Zbudowana siatka celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań uwzględnia najistotniejsze obszary życia społecznego, które winny być sferą oddziaływania. Istotne znaczenie w realizacji strategii mają partnerzy społeczni wszystkich szczebli organizacji życia społecznego. Dlatego też czas realizacji strategii określa się do 2022 roku, aby nie tylko zrealizować cele, ale także wyzwoić pewną aktywność środowisk lokalnych na rzecz rozwiązywania ważnych dla powiatu problemów społecznych. Określony w ten sposób kształt strategii otwiera instytucjom niepublicznym wiele możliwości, nie tylko uczestnictwa w ogólnym systemie pomocy mieszkańcom powiatu znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, ale także daje możliwości pozyskiwania środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można jeszcze uwzględnić w dokumencie, wybrano te najpilniejsze i najważniejsze, a za kryterium wyboru przemawiały praktyczne możliwości realizacji działań, zorientowanych przede wszystkim na przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków problemów społecznych oraz aktywizację zaniedbanych środowisk, ze wskazaniem wybranych instrumentów realizacji i niektórych partnerów społecznych. W zależności od potrzeb społecznych, w przyszłości proces wdrażania i monitorowania strategii może zostać zmodyfikowany i usprawniony na korzyść mieszkańców naszego powiatu.

Należy pamiętać, że strategia jest tylko konstrukcją, która dopiero po wypełnieniu realnymi działaniami, przełoży się na wymierną poprawę jakości życia mieszkańców powiatu.